

***Broedvogels
van het
eiland De Dode Hond
in 1992***

Subgroep Avifauna

Dick A. Jonkers

***Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken
Hilversum 1993   Uitgave:80***

Illustraties: W.Leurs
D.Moerbeek
R.Sinoo
F.Weick

Inventarisaties:

De volgend personen namen aan de inventarisaties deel:
B.Bos, J.Harder, H.Heytze, D.A.Jonkers, P.Keuning,
N.Klippel, J.Kuyer, A.de Later, R.Leguijt, H.de Molenaar,
J.Terlouw, R.van Veen, M.van de Water, H.Weenen,
F.H.van de Weijer, A.Wiersema, I.van Woersem.

Inhoudsopgave

	Blz.
	1
1. Samenvatting	1
1. Inleiding	2
2. Gebiedsbeschrijving en ontstaansgeschiedenis	2
2.1 Ligging, eigendom en beheer	2
2.2 Ontstaansgeschiedenis	2
2.3 Vegetatie	4
2.4 Recreatie-activiteiten	5
3. Werkwijze	5
3.1 Voorbereiding van de inventarisatie	5
3.2 Tijdbesteding	6
4. Weersomstandigheden	7
5. Resultaten	7
5.1 Aantallen	7
5.2 Grondbroeders	8
5.3 Struik- en kruidbroeders	10
5.4 Holenbroeders	10
5.5 Kroonbroeders	10
6. Voedselstrategieën	10
7. Dominantie	10
8. Gegevens over de broedvogelsoorten	12
9. Oude broedvogelgegevens	16
10. Waarnemingen van niet-broedvogels	18
11. Gesignaleerde zoogdieren	20
12. Waarnemingen van slakken, kikkers en mieren	21
13. Geraadpleegde literatuur	22
14. Bijlagen	24

2000

Samenvatting

Leden van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken inventariseerden in 1992 het eiland De Dode Hond, gelegen in het Staatsnatuurmuseum Eemmeer op broedvogels. Tegelijkertijd werden aantekeningen gemaakt van andere faunistische en floristische elementen. Negenendertig verschillende broedvogelsoorten gaven acte de présence. In totaal werden maar liefst 786 territoria vastgesteld, die een dichtheid van 260 paren/10 ha. opleverden. Een zeer hoge dichtheid voor zo'n klein eiland. Koplopers waren de Winterkoning met 136, Tuinfluiter met 108, Fitis met 98, Wilde eend met 94 en Kleine karekiet met 55 territoria. Verder broedden er vier soorten roofvogels, te weten Buizerd, Havik, Sperwer en Bruine kiekendief. De ongereptheid van het gebied, dat sinds de aanleg van het eiland zonder beheer is gebleven, heeft tot deze rijkdommen geleid.

1. Inleiding

In de randmeren werden, nadat Oostelijk en Zuidelijk Flevoland waren aangelegd, in de periode 1950-1971 een aantal eilanden opgespoten.

Eén daarvan is het eiland De Dode Hond in het Staatsnatuurmonument Eemmeer. Het is een van de zestien eilanden in de randmeren en het enige in het Eemmeer. Op verzoek van het Staatsbosbeheer, beheerseenheid Vechtstreek werd door leden van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken een integrale broedvogelinventarisatie uitgevoerd. De resultaten daarvan zijn in dit verslag opgenomen.

2. Gebiedsbeschrijving en ontstaansgeschiedenis

2-1. Ligging, eigendom en beheer

Het eiland De Dode Hond ligt in het Eemmeer tussen de Stichtse Brug en de monding van het riviertje de Eem (Figuur 1). Het is te vinden op de topografische kaart 1:50 000, 26 West in atlasblok 26-53. De coördinaten zijn 150/478. De totale oppervlakte van het onderzochte gebied is circa 28 ha. Het eiland maakt deel uit van het Staatsnatuurmonument Eemmeer (1050 ha.), dat bij besluit van 7 december 1976 werd aangewezen. Het is eigendom van de Staat der Nederlanden en in beheer bij het Staatsbosbeheer.

De beheersvorm die wordt toegepast bestaat uit nietsdoen. De enige uitzondering daarop vormt het af en toe verwijderen van bomen en struiken aan de buitenzijde van de dijk. Deze handelwijze vindt zijn oorsprong in de gedachte dat de wortels de dijk kunnen beschadigen en deze daardoor schade ondervindt.

2-2. Ontstaansgeschiedenis

Het eiland is in de periode 1963-1965 ontstaan en speciaal aangelegd om als natuurreservaat te kunnen dienen en tegelijkertijd een functie als recreatiegebied te vervullen.

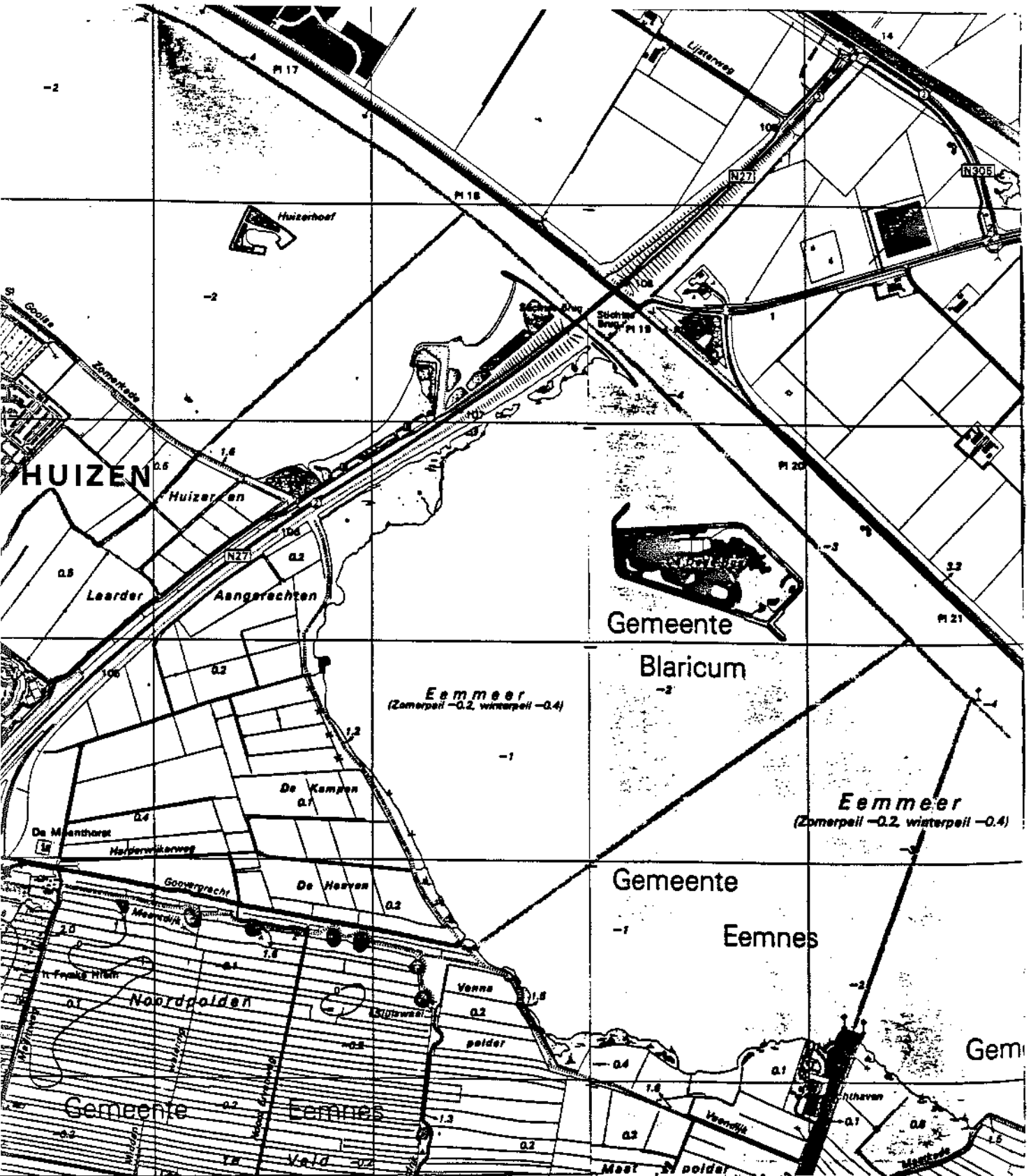
In eerste instantie werd een dijk van 2.5 meter hoog aangelegd, die werd opgespoten met zand uit het randmeer. Het kraagstuk bestond uit rijshout en de bestorting uit hoofdzakelijk Belgische steen. Deze werden aan de buitenzijde van het eiland aangebracht om het eiland te beschermen tegen het water uit het Eemmeer, dat vooral bij harde wind en erger stukken uit de dijk zou kunnen wegslaan. Binnen de zandkade werd baggerspecie, voornamelijk bestaande uit humeuze klei gestort. Dit materiaal was beschikbaar gekomen door het uitbaggeren van de vaargeul en de geul die de basis ging vormen voor het dijklichaam van Zuidelijk Flevoland. Hierdoor ontstond aanvankelijk een ondiepe slibrijke plas van 50-70 cm. diep.

De naam Dode Hond is niet zomaar een naam, door de bevolking gegeven, maar een officiële. De bewoners uit het aanliggende Eemland noemden het voor de naamgeving het Vogeleiland of Daphnia-eiland. De naam ontstond toen tijdens een bezoek van de Directie Zuiderzeewerken een hond werd aangetroffen, die in de bagger was weggezaakt en daar de dood had gevonden.

Aanvankelijk lag het eiland 1.60 m. boven N.A.P.; tegenwoordig ligt het daar door inklinking al vrijwel gelijk mee of iets daaronder. Hoe snel een dergelijke ontwikkeling gaat, valt af te leiden uit de gevens van 1977, toen het nog een meter boven N.A.P. lag. In 1985 was dat nog maar 0.15 m. boven N.A.P. Toen lag het maaiveld nog 35 à 55 cm. boven het omringende water en kon de buis aan de zuidoostzijde nog als waterafvoer fungeren. In 1992 lag het maaiveld al beneden de buis en kan bij hoge waterstanden water naar de

binnenzijde van het eiland stromen. Een ringsloot met haaks daarop enkele aftakkingen omsluit meer dan 60 % van het gebied.

Figuur 1. Ligging van het eiland De Dode Hond.

2-3. Vegetatie

De dijk vormt een hoger en droge gedeelte met grasbegroeiingen. Aan de buitenzijde bevinden zich plaatselijk ijle en smalle rietranden. Hogerop hadden zich, tot een beheersingreep plaatsvond o.a. Wilgen, Meidoorns en Vlier gevestigd en op de lager gelegen delen Harig Wilgenroosje. De omgezaagde bomen en struiken zijn blijven liggen. In de omgeving van de aanlegsteiger, het zogenoemde dagrecreatieve deel aan de zuidoostzijde, bevindt zich een klein grasland. Het lage binnendeel is vochtig tot nat en in het voorjaar staat er circa 10-20 cm. water. Het is een vrijwel ondoordringbaar wilgenstruweel, dat zijn gelijkenis in Nederland vrijwel niet kent. Er zijn nogal wat wilgen omgevallen; overal groeit op de stammen een weelderige mossenvegetatie. De wilgen overheersen en bereiken plaatselijk hoogtes van tenminste 15 meter. Daaronder bevinden zich weer opgeschoten wilgen. Tegen de dijk aan groeien Zoete kersen en hier en daar wat Rode kornoelje. Op diverse plaatsen staan goed ontwikkelde Vlieren. Van het oorspronkelijke rietland zijn nog vijf fragmenten over, die een gezamenlijke oppervlakte van ongeveer 4 ha. beslaan. Hier en daar hebben zich in die fragmenten wilgenstruwelen ontwikkeld. Verder is op de meeste plaatsen langs de ringsloot Riet aanwezig. In de ruigtekruidenvegetatie, ook al weer hoofdzakelijk langs de randen aanwezig, nemen de Brandnetels een dominante positie in.

Over het tot stand komen van de begroeiing bestaan uiteenlopende versies. Eén versie luidt, dat deze spontaan ontstaan is en dat er alleen bosaanplant heeft plaatsgevonden. De andere versie gaat uit van het inzaaien en aanplanten van rietvariëteiten (*Phragmites austriacus*). In dat materiaal zouden zich zaden van wilde planten hebben bevonden. De aanplant vond plaats in het seizoen 1971/1972. Het plantgoed was afkomstig van de kwekerij Roggebotzand in Oostelijk Flevoland. De volgende soorten werden uitgezet: Zwarte els (*Alnus glutinosa*), Wilg (*Salix spec.*), Vlier (*Sambucus spec.*), Es (*Fraxinus spec.*), Veldiep (*Ulmus spec.*), Meidoorn (*Crataegus spec.*) en Zoete kers (*Prunus avium*). Rode kornoelje en verschillende rozensoorten werden niet opgegeven, maar komen wel op het eiland voor. Vlier en Wilg zijn ook spontaan opgeslagen. Grote delen van het gebied die oorspronkelijk zijn gebleven, kunnen tot het Schietwilgenbos (*Salicetum albofragilis*) worden gerekend. Deze plantengemeenschap wordt gekenmerkt door een weelderige kruidlaag en nitraatrijke gronden. De bagger zal daar zeker toe hebben bijgedragen. Een soort als de Brandnetel behoort tot de planten die in deze associatie veel voorkomt. Door de aanplant heeft het gebied echter ook het karakter van het Wilgen-/Populierbos (*Salicetum-Populetum*).

In verband met de veronderstelde aanwezigheid van baardmossen (*Usnea*) werd door mossenkenner H. de Molenaar een inventarisatieronde meegelopen, waarbij hij de aanwezige mossen determineerde en noteerde. Het viel hem op dat echte epifyten, zoals exemplaren op dood hout en stamvoeten niet voorkwamen. Hij noteerde de volgende mossen:

Polytrichum juniperinum, *Ceratodon purpureus*, *Bryum spec.*, *Pohlia nutans*, *Aulacomnium palustre*, *Aulacomnium androgynum*, *Leptodictyum riparium*, *Drepanocladus spec.*, *Brachythecium salebrosum*, *Brachythecium rutabulum*, *Eurhynchium cf speciosum* en *Lophocolea heterophylla*.

Het oostelijk deel van het eiland is iets meer open; daar loopt ook een modderig recreatiepaadje.

2-4 Recreatie-activiteiten

Hoewel het eiland puur bedoeld is voor dagrecreatie wordt er toch af en toe gekampeerd. Enkele keren werden kampeerders aangetroffen. Eenmaal stonden één tent en een keer twee tenten op het recreatieveldje. Op de westzijde bevonden zich een keer enkele tenten en slaapzakken op de dijk en bij het vluchthaventje lagen een keer mensen in hun slaapzakken te slapen. Tijdens de avondinventarisatie waren soms wandelaars op de dijk aanwezig. Het is een dagdeel dat niet aantrekkelijk is door de aanwezigheid van de talrijke muggen. Vermoedelijk zijn er overdag meer recreanten op de dijk aanwezig. Naar de betredingssporen te oordelen strekken de wandelingen zich alleen tot de dijk, recreatiepaadje en het grasveldje uit. Het overige deel van het eiland is onaantrekkelijk door de slechte toegankelijkheid.

Bij elk bezoek werden de aantallen boten genoteerd die aangemeerd lagen, voor anker waren gegaan in het vluchthaventje of op korte afstand van het eiland lagen. De activiteiten met boten kwamen eind mei op gang. Vanaf die periode tot het eind van de inventarisaties begin juli was het minimumaantal veertien boten en het maximum eenenveertig op 28 juni. Het eiland bleek een ideale plaats om met een aantal boten bij elkaar feestjes te vieren, zonder dat anderen er last van ondervonden. Eenmaal lag een partyboot uit Bunschoten aangemeerd. Vervuiling door recreanten werd alleen onder de Wilgen in de omgeving van de aanlegplaats bij de houten beschoeiing geconstateerd. Verspreid over de dijk werd sporadisch op sommige plaatsen zwerfvuil aangetroffen.

3. Werkwijze

3-1. Voorbereiding van de inventarisatie

De afstand tot het vasteland leverde al voor de aanvang problemen op. Om op het eiland te komen was een betrouwbare niet al te kleine boot noodzakelijk, waarop tenminste plaats was voor twee inventarisators. Dit voor het geval een van de inventarisators op het geïsoleerd liggende eiland iets mocht overkomen. Een oproep aan bootbezitters in het verenigingsorgaan van de vogelwerkgroep leverde geen respons op. Staatsbosbeheer beschikte wel over een aluminium boot met buitenboordmotor die aan de eisen voldeed, maar de werkdruk voor het personeel zou te groot worden als het elk inventarisatieweekende mee zou moeten varen. Uiteindelijk werd besloten dat de inventarisators zelf zouden mogen varen. Op een instructie-ochtend kon ieder leren hoe de buitenboordmotor moest worden bediend en hoe gevaren kon worden zonder vast te lopen. Het volgende obstakel was het vinden van een ligplaats. Huizen en het Raboes aan de monding van de Eem waren mogelijkheden. Eerstgenoemde viel af omdat de afstand te groot was en de vaartijd daardoor te lang zou worden en de ander bleek geen boothelling te bezitten. Het laten liggen van de boot was onmogelijk in verband met de buitenboordmotor. Hierdoor verviel ook de mogelijkheid de boot bij de Stichtse Brug te laten liggen. De oplossing werd gevonden door voor iedere inventarisatie de boot bij Staatsbosbeheer in Baarn op te halen en na de inventarisatie weer weg te brengen. Op deze wijze legden de medewerkers die een trekhaak achter hun auto hadden vele kilometers af.

Zoals gebruikelijk werden alle details met betrekking tot de inventarisatie en alles wat daar omheen speelde op een avond in februari doorgesproken.

Als inventarisatiemethode werd de territoriumkarteringmethode (Hustings et al. 1985) gehanteerd. Daarvoor moest op het eiland wel het nodige voorwerk worden verricht. Niet alleen was het binnengebied zeer slecht toegankelijk, ook herkenningspunten waren niet aanwezig. Dit laatste gold eveneens voor de dijk. In eerste instantie werden routes uitgezet, die zo waren gekozen dat het hele eiland werd bestreken. Daarna werden plastic en van nummers of cijfers voorziene stroken wegenlint aan bomen of struiken bevestigd.

De routes met de nummers en cijfers werden op de werkkaarten ingetekend, zodat ieder zich niet alleen goed kon oriënteren, maar ook de zangposten op de juiste plaatsen kon intekenen. Na het beëindigen van de inventarisatie zijn de linten verwijderd.

Per inventarisatie werd het eiland opgedeeld, waarbij twee of meer inventariseurs elk een deel voor hun rekening namen. Regelmatig werden vanaf de dijk insteken gemaakt.

3-2. Tijdbesteding.

Vanaf begin maart tot begin juli werden geregeld bezoeken gebracht. In totaal waren er zeventien gepland, waarvan er door uiteenlopende oorzaken vijftien doorgang vonden. Door regen, harde wind, achterlichtproblemen met de boottrailer en dergelijke gingen de inventarisaties op 21 maart, 25 april, 9 mei en 20 juni niet door. Gelukkig kon een extra ingelaste inventarisatie ter compensatie van een ervan worden uitgevoerd.

Figuur 2. Overzicht van de teldata en bezoekduur in 1992 op het eiland De Dode Hond.

datum	telduur in minuten	vroege ochtend	ochtend	middag	avond
6 maart	120	-	x	-	-
28 maart	90	-	-	x	-
5 april	240	x	-	-	-
18 april	206	x	-	-	-
3 mei	250	x	-	-	-
17 mei	235	x	-	-	-
24 mei	295	x	-	-	-
29 mei	115	-	-	-	x
4 juni	70	-	x	-	-
6 juni	260	x	-	-	-
14 juni	200	x	-	-	-
19 juni	190	-	-	-	x
28 juni	270	x	-	-	-
4 juli	240	x	-	-	-
Totaal	2781				

De gemiddelde inventarisatietijd per hectare bedroeg 99 minuten; ofwel 16.5 uur per 10 ha.

4. Weersomstandigheden

Weersomstandigheden zijn van groot belang bij het inventariseren. Wind en regen, maar soms ook lage temperaturen hebben invloed op de zangactiviteit. Bovendien is het noteren bij regen een stuk moeilijker, terwijl wind niet alleen voor verwaaiing zorgt, maar er ook aan bijdraagt, dat sommige soorten slecht of niet gehoord worden. Op De Dode Hond waren de factoren wind en vocht van dubbel belang. Vooral later in het seizoen was het moeilijk om de inventarisatiekaarten in de vroege ochtenduren droog te houden tussen de vochtige vegetatie. De combinatie met de vele duizenden hinderlijke en vaak stekende muggen, die zich niets gelegen lieten liggen aan anti-muggenmiddelen als Autan en Jungle-oil maakten het inventariseren bepaald niet tot een pretje. Af en toe noopte het struweelrijke en soms moeilijk doordringbare binnengebied tot de opmerking dat dit meer een opleiding in guerillatactiek was dan een inventarisatie.

Wanneer het weer per maand wordt ingedeeld in categorieën slecht, redelijk goed en goed inventarisatieweer, met als beoordeelingsfactoren wind, regen en temperatuur blijven er twee categorieën over (Figuur 3.).

Figuur 3. Weertypering tijdens de inventarisaties .

Typering/Maand	Aantal inventarisaties				
	2 maart	4 april	4 mei	5 juni	1 juli
redelijk goed weer	-	-	2	1	-
goed weer	2	2	2	4	1

Over het algemeen was het een goed seizoen om te inventariseren en de weersomstandigheden vormden geen belemmerende factor.

5. Resultaten

5-1. Aantallen

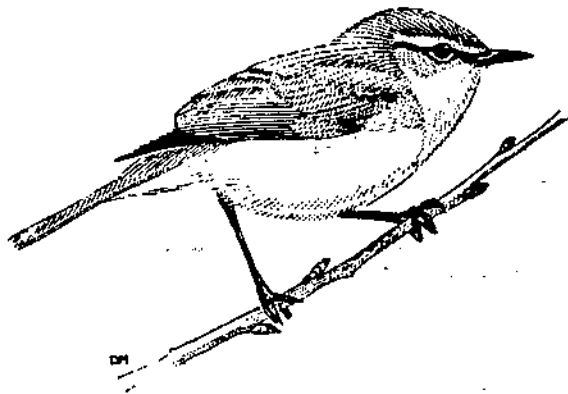
Voor een eiland met zo'n kleine oppervlakte is een totaal van 39 verschillende broedvogelsoorten een behoorlijk aantal (Figuur 4). De aantallen territoria/ broedparen mogen er ook zijn; hiervan werden er 786 vastgesteld. In dit verslag wordt aangenomen dat elke territoriumhouder ook broedvogel was; de begrippen territorium en broedpaar worden door elkaar gebruikt. Wanneer het aantal broedparen wordt omgerekend, betekent dit dat er een dichtheid was van 260 paren/10 ha. Dit is een zeer hoge dichtheid. Absolute toppers waren de vogels, die zich in dynamische situaties op hun plaats voelen. De lijst werd aangevoerd door de Winterkoning met 136 paren; daarna volgden de Tuinfluiter met 108 paren en de Fitis met 98 paren.

Gemeten naar de Nederlandse situatie kwam er er één soort voor die elders in Nederland schaars is. Van de in ons land vrij schaarse soorten waren er vier aanwezig en van de vrij talrijke ook vier. Vijftien van de vastgestelde soorten zijn talrijk in ons land en dertien zeer talrijk.

De Houtduif en de Merel waren de enige broedvogels die in de categorie uiterst talrijke broedvogels vielen. De hoofdmoot van het broedvogelbestand wordt dus gevormd door algemene soorten. De gevonden soorten kunnen op grond van hun nestplaatskeuze worden ingedeeld in de volgende groepen: grondbroeder, struik- en kruidbroeders, holenbroeders en kroonbroeders.

5-2. Grondbroeders.

De grondbroeders zijn Wilde eend, Wintertaling, Krakeend, Winterkoning, Roodborst en Fitis. Deze soorten nemen 15% van het totaal in, maar door hun talrijkheid, 45% van het aantal broedparen, dus bijna de helft van het totale aantal broedparen. Fuut, Meerkoet en Waterhoen zouden ook tot de grondbroeders gerekend moeten worden, maar omdat hun nest aan de rand van het water of in een waterrijke omgeving ligt worden zij hier apart genomen. Zij nemen een soortenaandeel van 8% in en slechts 4% van het totale aantal paren.

Figuur 4. Aantal territoria per soort op het eiland De Dode Hond in 1992, de status in Nederland en dichtheid per 10 hectare.

Soort	Aantal territoria	Status	Dichtheid 10 ha
1. Fuut	10	VT	9,3
2. Wilde eend	27	ZT	9,6
3. Wintertaling	1	VS	0,4
4. Krakeend	7	VS	2,5
5. Buizerd	1	VT	0,4
6. Sperwer	1	VT	0,4
7. Havik	1	VS	0,4
8. Bruine kiekendief	1	S	0,4
9. Waterhoen	3	T	1,1
10. Meerkoet	19	T	6,8
11. Houtduif	23	UT	8,2
12. Zomertortel	2	T	0,7
13. Holenduif	1	T	0,4
14. Koekoek	3	VT	1,1
15. Grote bonte specht	3	T	1,1
16. Winterkoning	136	ZT	48,5
17. Heggemus	3	ZT	1,1
18. Zanglijster	20	ZT	7,2
19. Merel	54	UT	19,3
20. Nachtegaal	1	VS	0,4
21. Roodborst	17	ZT	6,1
22. Kleine karekiet	55	ZT	19,6
23. Bosrietzanger	17	T	6,1
24. Spotvogel	16	T	5,7
25. Zwartkop	52	ZT	18,6
26. Tuinfluiter	108	ZT	38,6
27. Grasmus	1	T	0,4
28. Fitis	98	ZT	35,0
29. Tjiftjaf	28	ZT	10,0
30. Grauwe vliegenvanger	1	T	0,4
31. Koolmees	13	ZT	4,6
32. Pimpelmees	6	ZT	2,1
33. Matkop	8	T	2,9
34. Boomkruiper	2	T	0,7
35. Rietgors	24	T	8,6
36. Groenling	12	T	4,3
37. Kneu	4	T	1,4
38. Vink	44	ZT	15,7
39. Zwarte kraai	3	T	1,1

Legenda: UT - uiterst talrijk > 500.000 broedparen in Nederland
 ZT - zeer talrijk 100.001 - 500.000
 T - talrijk 25.000 - 100.000
 VT - vrij talrijk 5.001 - 25.000
 VS - vrij schaars 1.001 - 5.000
 S - schaars 251 - 500

5-3. Struik- en kruidbroeders

Hiertoe worden de volgende soorten gerekend: Houtduif, Zomertortel (vroeger Tortelduif genoemd), Koekoek, Heggemus, Zanglijster, Merel, Nachtegaal, Kleine karekiet, Bosrietzanger, Spotvogel, Zwartkop, Tuinfluiter, Tjiftjaf en Rietgors. Deze groep voert met 39% de boventoon en neemt een aandeel van 51% van de broedparen in.

5-4. Holenbroeders.

De holenbroeders zijn met enkele soorten vertegenwoordigd, namelijk Holenduif, Grote bonte specht, Koolmees, Pimpelmees, Matkop en Boomkruiper. Zij zijn goed voor 5% van het aantal soorten en voor 4% van het aantal broedparen.

5-4. Kroonbroeders.

Blijven nog over de kroonbroeders met als roofvogels Havik, Buizerd en Sperwer en verder Grauwe vliegenvanger, Groenling, Vink en Zwarte kraai. Hun aandeel was respectievelijk 18% en 8%.

6. Voedselstrategieën

Vogels zijn gespecialiseerd op delen van hun omgeving waar zij voedsel kunnen zoeken. De plaatsen waar zij voedsel zoeken variëren in hoogte en de aanwezige begroeiingen bepalen dan ook voor een deel welke soorten er zich vestigen. Elke soort heeft een speciale voedselzoekstrategie en op grond daarvan kan de volgende indeling worden gemaakt: water-, lucht-, bodem-/lage vegetatie, loof-/twijg-/struik-, stam- en kroonfoerageerders. Uit figuur 5 valt op te maken, dat de bodemfoerageerders in de meerderheid zijn. Daarbij moet worden bedacht dat de zeven grotere soorten daarvan hun voedsel voor slechts een deel op, maar grotendeels elders dan op het eiland moeten zoeken. Voor hen is het eiland alleen een broedplaats.

7. Dominantie

Wanneer een soort veel voorkomt, mag worden aangenomen dat deze dominant is ten opzichte van minder voorkomende soorten. Voor De Dode Hond is aangenomen dat een soort dominant is, wanneer deze meer dan 5% van het totale aantal vastgestelde territoria bezet. Op een rijtje gezet met de soorten met het hoogste percentage bovenaan ontstaat dan het volgende beeld (Figuur 6).

Figuur 6. Dominante soorten op het eiland De Dode Hond en hun aandeel van het totale aantal territoria.

Winterkoning	17%
Tuinfluiter	14%
Fitis	12%
Wilde eend	12%
Kleine karekiet	7%
Merel	7%
Zwartkop	7%

Gezamenlijk maken deze soorten de dienst uit en bezetten 76% van de territoria. In feite hoort de Wilde eend niet in het overzicht thuis, omdat deze soort geen territorium verdedigt. Een volgende groep is die van de subdominante soorten. Hiertoe kunnen Vink(6%), Tjiftjaf(4%), Houtduif(3%), Zanglijster(3%) en

Figuur 5. Voedselzoekplaatsen van de broedvogels.

	water	bodem	struik	stam	kroon	lucht
Fuut	x					
Wilde eend	x					
Krakeend	x					
Buizerd		x				
Sperwer						x
Havik						x
Bruine kiekendief		x				
Waterhoen	x	x				
Meerkoet	x	x				
Holenduif		x				
Houtduif		x				
Zomertortel		x				
Koekoek			x			
Grote bonte specht				x		
Winterkoning		x	x			
Heggemus		x	x			
Zanglijster		x				
Merel		x				
Nachtegaal		x	x			
Roodborst		x	x			
Kleine karekiet			x			
Bosrietzanger			x			
Spotvogel			x		x	
Zwartkop			x		x	
Tuinfluiter			x		x	
Grasmus			x			
Fitis			x			
Tjiftjaf			x		x	
Grauwe vliegenvanger						x
Koolmees		x	x	x		
Pimpelmees			x	x		
Matkop			x	x		
Boomkruiper				x		
Rietgors		x	x			
Groenling			x			
Kneu		x	x			
Vink		x			x	
Zwarte kraai		x				
Totaal per voorkeur-categorie	5	18	12	2	4	3

8. Gegevens over de broedvogelsoorten

1. Fuut 10 paren.

Op twee na bevonden alle territoria zich aan de noord- en noord-oostzijde van het eiland. Het is het gedeelte, waar de rietkraag op zijn breedst is en de golfslag minder hevig is. Aan de zuidwest- en zuidzijde is deze heviger als gevolg van de overheersende wind-richtingen.

2. Wintertaling 1 paar.

Van deze soort werd één paar vastgesteld. Het hield zich aan de noordwestzijde van het eiland op.

3. Krakeend 7 paren.

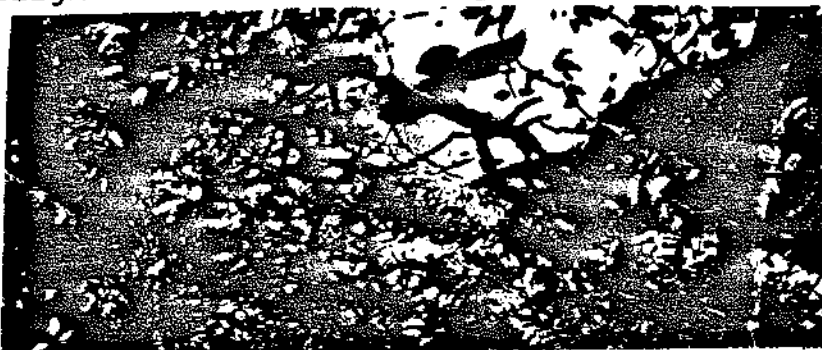
Een voorkeur voor een bepaald deel van het eiland werd niet gevonden. Bij toeval werd op 29 mei een nest gevonden, dat zich onder een wilgenstruik tussen de begroeiing langs een speciaal voor de inventarisatie gecreëerd pad bevond. Deze soort is de laatste tientallen jaren in Nederland sterk toegenomen. In het Gooi- en Eemmeer samen broedt tenminste 2% van de in Nederland vastgestelde populatie. Tijdens een eenmalig bezoek aan het eilandje De Hoef in het Gooimeer werden tenminste twaalf nesten gevonden.

4. Wilde eend 94 paren.

Met dit aantal was de Wilde eend goed vertegenwoordigd. Er werden zowel nesten gevonden als paren met jongen gezien. Aan de hand van de leeftijd van de jongen en hun aantal op de inventarisatiedata konden de paren met jongen goed van elkaar worden onderscheiden. De dijk was een ideale waarnemingsplaats van waaraf de observaties van de zich in het water bevindende paren kon worden verricht.

5. Buizerd 1 paar.

Het paar was al in maart rond de broedplaats aanwezig. Het nest werd begin april ontdekt. Voor het foerageren was het paar aange- wezen op Zuidelijk Flevoland en de Eempolders.

6. Sperwer 1 paar.

Hiervan werd het nest niet gevonden, maar er is ook nooit bewust naar gezocht. Evenals bij de Buizerd werd er al in maart een roepend exemplaar gehoord en ook in de overige maanden werden de Sperwers gezien. Kennelijk werd de visdievenkolonie op het eilandje De Hoef als voedselgebied geëxploreerd, want in juni werd een aantal keren een aanvliegende Sperwer met jonge Visdieven in zijn klauwen signaleerd.

7. Havik 1 paar.

De Havik heeft ook al in de jaren voor de inventarisatie op het eiland gebroed. Een oud nest werd tijdens de eerste verkenning van het eiland aangetroffen. Het nieuwe nest bevond zich waarschijnlijk circa 500 meter van het oude. Ongeveer op deze afstand werden geregeld zowel jonge als oude Haviken gezien of gehoord. Het is opmerkelijk dat er op dit betrekkelijk kleine eiland vier verschillende soorten roofvogels tot broeden kwamen. Blijkbaar is er geen sprake van onderlinge concurrentie. Het gegeven dat de voedselvoorziening elders plaatsvindt zal hier niet vreemd aan zijn.

8. Bruine kiekendief 1 paar.

Van deze soort werd het broeden in voorgaande jaren al vermoed. Het paar gedroeg zich nogal geheimzinnig; de broedplaats lag ergens in het rietveld in het oostelijk deel van het eiland. Dit is ook het deel, waar zich altijd de meeste recreanten bevinden. In de niet ver van het eiland liggende voorlanden van de Stichtse Brug hielden zich twee paren op en langs de rand van het Eemmeer waarschijnlijk een.

9. Meerkoet 19 paren.

Slechts enkele paren hielden zich in het binnengebied op. Drie van de vier paren die zich daar gevestigd hadden nestelden langs de ringsloot, het vierde paar ervan in de rand van een rietveld. De overige paren gaven er de voorkeur aan om langs de buitenrand van de dijk hun nest te bouwen.

10. Waterhoen 3 paren.

Het paar bij de brede rietrand rond het vluchthaventje werd tijdens de helft van het aantal bezoeken waargenomen. De andere paren leidden een meer verborgen bestaan. Een paar had zijn broedplaats bij de ringsloot.

11. Houtduif 23 paren.

De territoria lagen geconcentreerd in het oostelijk deel van het eiland. De reden voor deze voorkeur is niet bekend, want ogenschijnlijk waren alle delen voor Houtduiven even geschikt. Wel liggen de nesten in het oostelijk deel beter tegen de wind beschut, wat voor een soort met zo'n uit losse delen bestaand nest als dat van de Houtduif van belang kan zijn.

12. Zomertortel 2 paren.

Van deze struikbroeder, die een voorkeur heeft voor een bos met veel struwelen of struiken, werden meer paren verwacht. De hoeveelheid broedgelegenheid lijkt voldoende aanwezig te zijn. Wellicht speelt de geslotenheid van een groot deel van het gebied een rol. Beide territoria lagen in open terreindelen, waarin wilgenstruwelen voorkomen.

13. Holenduif 1 paar.

Dat het gebied nu enkele tientallen jaren na het begin van de eerste boomgroei geschikt begint te raken voor holenbroeders, blijkt onder meer uit het voorkomen van de Holenduif. Op enkele plaatsen werden oude nestholtes van Grote bonte spechten gevonden, die na verloop van jaren een broedplek bieden voor een soort als de Holenduif.

14. Koekoek 3 paren.

Het inventariseren van Koekoeken is zeker op zo'n klein eiland een heikele zaak. De vogels verplaatsen zich snel en voortdurend over vrij grote afstanden. Met behulp van uitsluitende waarnemingen konden drie territoria worden gelokaliseerd.

15. Grote bonte specht 5 paren.

Vier nesten werden aangetroffen. Daarvoor hoefde niet veel moeite te worden gedaan; de jongen verraadden zich al van verre door hun voortdurend roepen in de tijd dat zij vrij groot waren. De aanwezigheid van de Grote bonte specht schept broedgelegenheid voor andere holenbroeders, niet in het minst voor de Spreeuw, die echter nog niet als broedvogel werd gesignaleerd. Er moet worden afgewacht of deze soort zich inderdaad zal vestigen, want de voedselgebieden liggen misschien op te grote afstand en het bos kan te dicht voor de soort zijn.

16. Winterkoning 136 paren.

Voor de komst van de Tuinfluiters was het gezang van Klein Jantje het overheersende geluid. Een waar concert van al deze kleine dreumesen. Met zoveel schijnbare chaos was het eiland een waar eldorado voor de Winterkoning. Het gebied bergt alle kenmerken in zich om met zijn optimale biotoop een overlevingsbolwerk in stren-

ge winters te kunnen vormen. Een inventarisatie na een strenge winter zou een interessant onderzoekje zijn om na te gaan of deze bewering hout snijdt.

17. Heggemus 3 paren.

Voor de Heggemus was het gebied kennelijk niet zo aantrekkelijk. Het is onwaarschijnlijk dat er territoria gemist zijn, daarvoor was het aantal bezoeken te groot. Vermoedelijk is er een verband met de in het voorjaar vrijwel permanent onder water staande bodem. Dit gegeven komt overeen met de biotoopbeschrijving in Glutz von Blotzheim & Bauer (1985), waarin wordt vermeld dat een overwegend natte bodem wordt gemeden.

18. Zanglijster 20 paren.

De territoria bevonden zich verspreid over het hele eiland. Wanneer de slakken -geliefd voedsel van de Zanglijster- een maat zijn, is er in ieder geval ruim voldoende voedsel.

19. Merel 54 paren.

Net als bij de vorige soort viel er geen voorkeur voor een bepaald deel van het eiland te bespeuren. Als bodemfoerageerder komt de Merel op de vochtige bodem goed aan zijn trekken.

20. Nachtegaal 1 paar.

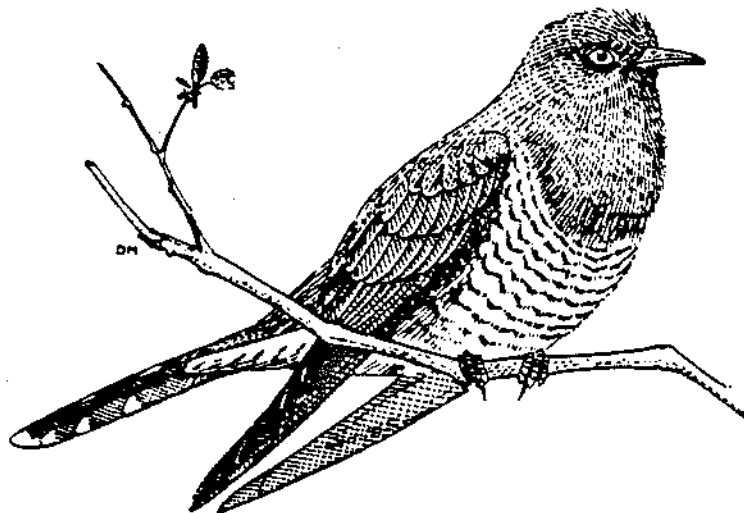
Behalve in het territorium werden eind mei/begin juni op twee andere plaatsen zingende Nachtegalen gehoord. De waarnemingen bleven beperkt tot deze periode en voldeden daardoor niet aan de gestelde criteria. Mogelijk waren het late doortrekkers. Hoewel de soort een voorkeur heeft voor vochtige bossen met ondergroei is het overige deel van het eiland blijkbaar (nog) niet geschikt voor andere paren.

21. Roodborst 17 paren.

Deze lijsterachtige zoekt niet alleen op de bodem zijn voedsel, maar ook in struiken en op stronken en heeft dus meer mogelijkheden dan de Heggemus. Er was geen voorkeur voor bepaalde terreindelen.

22. Kleine karekiet 55 paren.

Zonder dat men met het gebied bekend is, kan uit de verspreidingskaart van de Kleine karekiet worden afgeleid, waar zich de plaatsen met Riet bevinden. Vooral de delen die in het water staan waren goed bezet. Dit was het geval met de rietkragen aan de noordoostzijde en delen van de ringsloot. IJle delen werden gemeden, terwijl de dichtheid in de delen met overjarig Riet ook lager was.

23. Bosrietzanger 14 paren.

De Bosrietzanger broedt graag in vegetatie waarin planten voorkomen met stevige stengels, zoals Harig wilgenroosje. Ook wordt vaak in Brandnetels gebroed, waarvan er zeer vele op het eiland groeien. Uit de niet-talrijke aanwezigheid blijkt, dat er wel een bepaalde verhouding broed-foeragegelegenheid moet zijn, om tot grotere aantallen te komen.

24. Spotvogel 16 paren.

De soort kwam hoofdzakelijk geclusterd voor, wat erop zou kunnen wijzen, dat er niet zoveel gunstige plaatsen waren, om tot een grotere spreiding te komen. De Spotvogel staat bekend als bosvogel met een voorkeur voor een hoge grondwaterstand.

25. Zwartkop 52 paren.

De verhouding Zwartkop-Tuinfluiters was 1:2. Als loofbos met een niet al te dichte ondergroei is het gebied kennelijk geschikt voor deze soort.

26. Tuinfluiter 108 paren.

Alleen vochtige plekken onder oude bomen, waar geen ondergroei aanwezig was, waren onbezet. Vooral langs de randen waar de Brandnetels en andere opschietende kruiden welig tierden, waren veel paren te vinden. De Tuinfluiter is een soort die zich in het dynamische milieu dat op het eiland nog steeds in ontwikkeling is, uitstekend op zijn plaats voelt.

27. Grasmus 1 paar.

Dat er slechts één paar voorkwam is niet zo verwonderlijk. De Grasmus is een soort van wat drogere plaatsen, dan hier het geval was. De ligging van het territorium duidt niet alleen daarop, maar ook op de voorkeur voor overgangen met ruige open vegetatie van lange grassen, kruidachtige planten en soorten als Braam. Tijdens de voorjaarsstrek werden op een aantal andere plaatsen eveneens Grasmussen gehoord en na het broedseizoen in begin juli was dat ook het geval.

28. Fitis 98 paren.

De Fitis was net als de Tuinfluiter in het deel te vinden waar de dynamiek van de vegetatie het grootst was. De territoria lagen op de droogstaande hoge terreindelen met veel ondergroei temidden van hogere kruiden.

29. Tjiftjaf 28 paren.

Als soort van het open hoogopgaande bos met een lichte ondergroei, zijn er nog niet zoveel mogelijkheden voor deze soort. Het kronendak is nog te gesloten, maar met het ouder worden van het bos zal de soort, wanneer gaten gaan vallen, verder oprukken. De verdeling van de territoria geeft een beeld van de plaatsen waar het open karakter al enigszins aanwezig is.

30. Grauwe vliegenvanger 1 paar.

Tenminste één paar had zich op het eiland gevestigd. Mogelijk was er nog een tweede paar.

31. Koolmees 13 paren.

De stand van de holenbroeders, waaronder de Koolmees, is nog laag. De paren die zich gevestigd hadden, zullen voor een deel in de oude bomen van de zachte houtsoorten hun holtes hebben gehakt of gebruik hebben gemaakt van oude spechtengaten, spleten of andere plekken die mogelijkheden boden. In een zeer oude nestkast werd een nest gevonden van een mees, die in een van de vorige jaren deze plek tot nestplaats had verkozen. Met het ouder worden van het bos zullen de nestmogelijkheden verder toenemen.

32. Pimpelmees 6 paren.

Keurig houdt de Pimpelmees zich aan de reeds op vele plaatsen elders vastgestelde verhouding tot de Koolmees van 1:2.

33. Matkop 8 paren.

Onafhankelijk van de beide vorige soorten heeft de Matkop zijn eigen plek in het ecosysteem. De concurrentie met de beide vorige soorten is niet zo hevig, door de wijze van foerageren en nest-plaatsbemachting. Voedsel wordt veel meer in de struiketage en tussen de vegetatie gezocht. Bovendien hakt hij veelal zijn eigen holte en de Wilgen en Elzen zijn daar uitermate geschikt voor.

34. Boomkruiper 2 paren.

Kennelijk hebben de omgevallen bomen voor spleten gezorgd, waar de Boomkruiper zich in kon vestigen. Verder is het denkbaar dat een gespleten boom of loslatende repen bast als broedgelegenheid hebben gediend. In een zich natuurlijk ontwikkelend bos, waar alles aan zijn lot wordt overgelaten, ontstaan talloze onverwachte mogelijkheden.

35. Rietgors 24 paren.

De Rietgors deed zijn naam alle eer aan. De territoria lagen bijna allemaal in het overjarig riet. Slechts twee territoria bevonden zich wat meer in het centrum; de overige aan de randen, waar ook het meeste Riet voorkwam.

36. Groenling 12 paren.

Bij broedende Groenlingen is men eerder geneigd aan parken, begraafplaatsen, villatuinen en dergelijke te denken. Met name aan de plaatsen, waar altijd groene heesters, zoals bijvoorbeeld coniferen voorkomen. Toch heeft de soort een voorkeur voor een halfopen boom- en struikmilieu, zoals dat plaatselijk op het eiland aanwezig is. Met twaalf paren is de Groenling op het kleine eiland goed vertegenwoordigd. In de periode waarin het atlasproject van SOVON werd uitgevoerd (1973-1977), ontbrak de soort nog in Zuidelijk Flevoland. Of hij toen al op het eiland voorkwam, is niet bekend. In de loop van het broedseizoen werden enkele keren groepjes met jongen gesignaleerd.

37. Kneu 4 paren.

De territoria lagen alle bij de dijk. De soort kan kolonievormend gedrag vertonen. Twee paren hadden hun territorium dicht bij elkaar gevestigd.

38. Vink 44 paren.

De voorkeur van de Vink voor goed ontwikkelde loofbossen met verspreide open plekken uit zich in het voorkomen van enkele tientallen paren. De soort behoort hierdoor tot de talrijke broedparen op het eiland.

39. Zwarte kraai 3 paren

Er wordt op het eiland geen jacht uitgeoefend en deze zwartrok heeft dan ook geen gevaar te duchten. De paren zullen ongetwijfeld eendenesten gepredeerd hebben, al hier door ons niets van geconstateerd. Langs de randen zou dit zeker merkbaar zijn geweest, de eenden daar zijn kwetsbaarder dan degenen die aan de binnenzijde tussen de bush nestelden. Foerageervluchten naar het vasteland en richting Zuid Flevoland werden geregeld waargenomen.

9. Oude broedvogelgegevens.

Haeck (1969) vermeldde voor 1965/66 het broeden van Kokmeeuwen, Visdieven en Dwergsterns.

Het is niet de eerste keer dat het eiland wordt geïnventariseerd. Uit 1977 stamt een verslag van A.J. Mörzer Bruyns, dat zesentwintig verschillende broedvogelsoorten opgeeft (Figuur 7). De aantallen daaruit geven slechts een indicatie en mogen niet zonder meer vergeleken worden met die van 1992. De eerste inventarisatie in 1977 begon pas eind mei en er werden geen territoria gekarteerd, maar aantallen zingende vogels en nesten. Het hoogste aantal

van die tellingen werd als aantal broedparen voor dat jaar beschouwd. Een ander manco van die inventarisatie is, dat alleen vanaf de dijk werd waargenomen en slechts 71% van het totale oppervlak van het eiland werd bestreken. Een broedvogelinventarisatie uit 1980 van W. Bouw is vermoedelijk op dezelfde wijze tot stand gekomen (Figuur 7). De daarin genoemde "Grote Zanglijster" is in de figuur als Zanglijster opgenomen. Deze inventarisatie lijkt meer op een eenmalige opname, dan op een broedvogelonderzoek.

Figuur 7. Resultaten van broedvogelinventarisaties in 1977 en 1980.

	Aantal broedparen	
	1977	1980
1. Wilde Eend	29	65
2. Bruine kiekendief	1	-
3. Torenavalk	1	-
4. Fazant	15	-
5. Waterhoen	2	3
6. Meerkoet	1	-
7. Houtduif	6	-
8. Zomertortel	7	-
9. Ransuil	-	1
10. Koekoek	2	1
11. Winterkoning	15	1
12. Merel	3	-
13. Zanglijster	1	2
14. Snor	1	-
15. Kleine karekiet	24	-
16. Bosrietzanger	2	-
17. Rietzanger	13	-
18. Spotvogel	12	2
19. Tuinfluiter	13	-
20. Grasmus	2	-
21. Fitis	13	3
22. Tjiftjaf	2	4
23. Kneu	14	-
24. Rietgors	25	-
25. Ekster	-	2
26. Zwarte kraai	2	4

De Torenavalk die voor 1977 vermeld staat, broedde in een nestkast. Uit de dagtellingen van 1977 valt op te maken dat regelmatig Fazanten werden waargenomen. De inventarisatie van 1992 leverde geen broedparen van deze soort meer op; als die er al waren, ging het om een zeer klein aantal. De vaststelling van een broedgeval van een Ransuil in 1980 zou er op kunnen wijzen, dat de soort in 1992 nog steeds broedvogel is. De waargenomen, maar niet gedetermineerde uil zou een Ransuil geweest kunnen zijn, die dan waarschijnlijk geen jongen heeft gehad of waarvan de jongen vroegtijdig zijn doodgegaan. Snor en Rietzanger zijn inmiddels geen broedvogels meer. Over (z.j.) schrijft het verdwijnen van de Rietzanger uit het Wilgen/Populierenbos toe aan de ontwikkeling van dit type bos naar het Elzen/Iepenbos. Hij voegt daaraan toe, dat het laatstgenoemde type het verschijnen teweeg brengt van de Bosrietzanger en de Spotvogel en dat dit de karakteristieke soorten van het Elzen/Iepenbos zijn.

G. Dirkse (mondelinge mededeling) stelde in de jaren zeventig vast dat er op het eiland verscheidene Blauwborsten een territorium hadden.

In de beheersvisie van het Staatsnatuurmonument Eemmeer worden Kuifeend en Bergeend als respectievelijk broedvogel en vermoedelijke broedvogel opgevoerd.

10. Waarnemingen van niet-broedvogels

1. Aalscholver

Regelmatig werden langs- of overvliegende Aalscholvers waargenomen. In de zuidwesthoek van de voorlanden van de Stichtse Brug hielden zich voortdurend rustende exemplaren op.

2. Blauwe reiger

Veertien rustende exemplaren stonden op 4 juni aan de dijkvoet in het zuidwestelijke deel en op 1 juni was één exemplaar aanwezig. Op 7 juni vlogen zeven exemplaren over en op 4 juli zes. Het ligt voor de hand dat al deze reigers afkomstig waren uit de kolonie in het Valse Bos bij Eemnes.

3. Kraanvogel

Op 18 maart vloog een exemplaar over in westelijke richting.

4. Wintertaling.

In de buurt van het vluchthaventje bevonden zich op 20 april twintig paren. Drie exemplaren zwommen op 6 juni in het Eemmeer.

5. Zomertaling.

Een paar werd op 6 juni in het Eemmeer gesignaleerd.

6. Smient

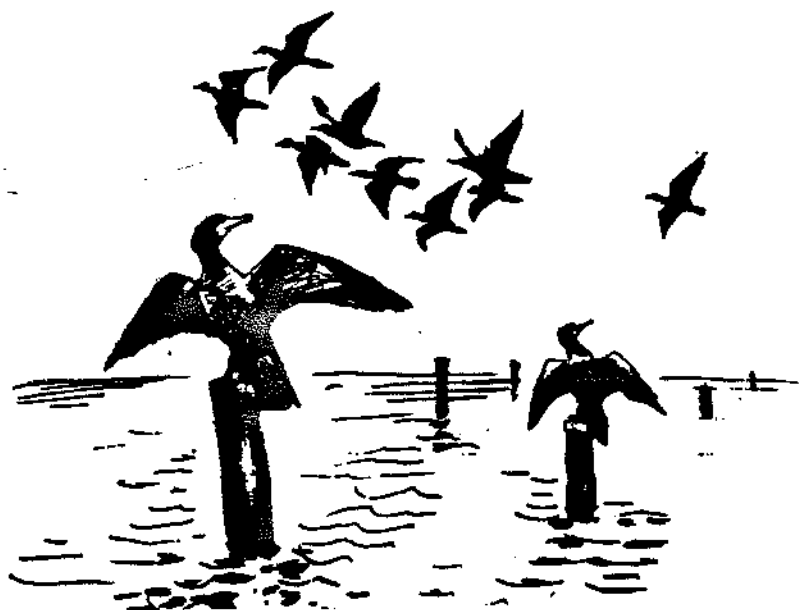
Twee paren lagen op 5 april in het vluchthaventje te rusten.

7. Slobeend

Op 24 mei zaten op verschillende plekken twee paren. Negentien exemplaren vlogen op 6 juni in zuidwestelijke richting en twee ♂ en een ♀ waren op die datum aan de oostzijde aanwezig.

8. Kuifeend

Zes exemplaren dobberden op 6 juni in het Eemmeer en op 14 juni werden daar tien exemplaren gezien.

9. Tafeleend

Tien exemplaren bevonden zich op 5 april in het randmeer. Een paar zwom op 6 juni aan de zuidzijde van de ringdijk.

11. Bergeend

Nabij de aanlegsteiger vloog op 3 mei een paar rond. Twee paren zwommen op 24 mei voor de noordoostzijde van het eiland. Negen

exemplaren waren op 29 mei op diverse plaatsen rond het eiland te zien.

12. Grauwe gans

Een exemplaar vloog op 28 maart uit het riet aan de zuidwestzijde op. Op 4 juli vlogen tien exemplaren over naar Zuidelijk Flevoland.

13. Canadse gans

In het randmeer zwom op 5 april een exemplaar.

14. Knobbelzwaan

Acht exemplaren vlogen op 6 juni over en op 14 juni zwom een paar rond het eiland.

15. Torenvalk

Op 28 maart werd er een rondvliegend exemplaar gezien en op 3 mei een overvliegend exemplaar. Op 6 juni hing een foeragerend exemplaar boven de ringdijk.

15. Fazant

Tegen de verwachting in waren er geen broedparen op het eiland. Het binnengebied is waarschijnlijk veel te vochtig en de dijk biedt te weinig ruimte voor broedvogels. Op 3 mei werd een roepend exemplaar gehoord. Verder werden nergens sporen aangetroffen, die op de aanwezigheid van Fazanten wezen.

16. Scholekster

Op 16 mei vlogen twee exemplaren over.

17. Kievit

Dit was ook het geval met twee Kieviten en groepjes van zes en twee exemplaren op 6 juni en acht exemplaren op 28 juni.

18. Grutto

Drie exemplaren passeerden het eiland op 16 mei en achttien exemplaren op 28 juni.

19. Oeverloper

Een exemplaar zat op 16 mei langs de dijkglooiing; op 29 mei hield zich daar ook een exemplaar op.

20. Zilvermeeuw

Op 19 juni werd een rondvliegend exemplaar waargenomen.

21. Kokmeeuw

Tijdens alle inventarisaties werden Kokmeeuwen gezien. Op het eilandje De Hoef bevond zich een kolonie.

22. Zwarte stern

Aan de zuidzijde van het eiland foerageerden op 3 mei circa negentig exemplaren.

23. Visdief

Deze soort werd regelmatig gezien. Op het eilandje De Hoef was een grote kolonie aanwezig.

24. Holenduif

Twee exemplaren vlogen op 4 juli naar Zuidelijk Flevoland. Niet alleen vanuit het Gooi, maar ook uit Eemland vinden kennelijk foeragevluchten naar de akkers in de polders plaats.

25. Houtduif

Op 6 juni vloog een exemplaar over en op 19 juni twee exemplaren.

26. Zomertortel

Twee exemplaren begaven zich op 19 juni vanuit de Eempolders naar Zuidelijk Flevoland.

27. Uil spec.

Op 6 juni werd bij het ochtendgloren een geluid gehoord, dat aan een jonge uil deed denken. Ongeveer op dezelfde plek, maar dan in het binnengebied vloog tussen het struweel enkele uren later een uil weg, die niet gedetermineerd kon worden. Nadien werd nooit meer een uil gehoord of gezien. Het afspelen van geluiden van Rans- en Bosuil op latere data leverde geen reacties op. Het meest waarschijnlijk is, dat de betreffende vogel een Ransuil is geweest.

28. Gierzwaluw

Vanaf eind mei werden zeer regelmatig jagende Gierzwaluwen gezien. De grootste groep bestond uit circa honderd exemplaren op 4 juli.

29. Boerenzwaluw

Ook deze soort foerageerde geregeld boven en rond het eiland. Het ging daarbij om groepen tussen tien en twintig exemplaren.

30. Kramsvogel

Op 5 april was minimaal één exemplaar aanwezig.

31. Koperwiek

Twee exemplaren vlogen op 28 maart over.

32. Rietzanger

Slechts één keer werd een exemplaar gehoord en wel op 1 mei.

33. Buidelmees?

Al tijdens de eerste verkenning werd de gedachte geopperd, dat de Buidelmees wel eens op het eiland zou kunnen broeden. Er werden toen echter geen tekenen gevonden die daar op wezen. Enkele van de inventarisors kennen het geluid goed en er was er één die meende enkele keren de roep gehoord te hebben. Dat was op 16 mei op twee plaatsen het geval. Op 28 juni en op 4 juli werd hetzelfde geluid nog eens gehoord, weer in de omgeving van de eerste waarneming. Zekerheid dat het inderdaad een Buidelmees is geweest, bestaat niet, vooral omdat jonge of voerende Rietgorzen ook op Buidelmees lijkende geluiden kunnen produceren. Naspeuringen in december naar nesten leverde geen resultaten op.

34. Rietgors

Rond het recreatieveldje waren op 19 juni minstens tien foeragerende exemplaren aanwezig.

35. Groenling

Op 6 juni vlogen twee roepende exemplaren hoog over.

36. Putter

Twee Putters hielden zich op 6 maart op het eiland op en op 6 juni vloog een exemplaar over in noordoostelijke richting.

37. Sijs

Zes voedselzoekende exemplaren zaten op 6 maart in de Elzen.

38. Goudvink

Een roepend exemplaar werd op 28 maart in de zuidwesthoek gehoord.

39. Vink

Vijf exemplaren scharrelden op 6 maart in de bomen rond en op 28 maart was dat met dertien exemplaren het geval.

40. Keep

Twee Kepen waren op 18 april nog op het eiland aanwezig.

41. Spreeuw

Zowel op 5 april als op 6 juni werd een exemplaar op het eiland gezien en op 4 juli vlogen er twee-entwintig over.

42. Wielewaal

Op 6 juni werd een roepend exemplaar gehoord.

43. Ekster

Op 24 mei vloog 's ochtends vroeg een Ekster van het eiland naar de voorlanden bij de Stichtse Brug.

11. Gesignaleerde zoogdieren

Al in 1956 werd door Van Wijngaarden & Lensink geschetst wat voor mogelijkheden er voor vestigingen van zoogdieren in de toekomstige Zuidelijke IJsselmeerpolders zouden liggen. De op het eiland waargenomen soorten, al dan niet op eigen kracht daar gearriveerd, geven een beeld wat er zoal op het eiland voorkomt.

Het aantal waargenomen zoogdieren beperkte zich tot enkele soorten.

1. Ree

Deze soort werd tijdens vrijwel elk bezoek gehoord of gezien. Daarbij werd zowel een ♂ als een ♀ gezien. Meestal ging het om één of twee exemplaren, maar op 24 mei werden drie exemplaren gesignaleerd. Op 4 juni werd door de opvarenden van een aangemeerde zeilboot gezien, dat een 'geit' vanaf de Eempolders was komen aanzwemmen en volgens hen nu dood in de begroeiing lag. Het bleek om een oververmoeid jong reebokje te gaan, dat lag uit te hijgen in de begroeiing tegen de dijkvoet aan de zuidoostzijde. Op 4 juli was het nog op het eiland.

2. Haas

Op de oostzijde van de dijk liep op 6 juni een exemplaar.

3. Konijn

Graafsporen van deze soort werden op 18 juni gevonden en op 6 en 28 juni werd een passerend exemplaar gezien.

4. Veldmuis

Hoewel nooit exemplaren van deze soort werden gezien, werden op het recreatieveldje en op de dijk geregeld holletjes en knaagsporen aan gras van de Veldmuis gevonden. In 1969 werd een exemplaar waargenomen en in 1977 werden looppaadjes van woelmuizen aangetroffen (Van Laar & Sanders 1977).

5. Spitsmuis spec.

Regelmatig hoorden de inventariseurs op verscheidene plaatsen spitsmuizen, maar zagen deze nooit. De waarnemingen hadden hoofdzakelijk betrekking op plaatsen op de dijk; er is echter ook een waarneming van 6 juni in het oostelijk deel tussen de ringsloot en de dijk. Om welke soort(en) het hier gaat is niet bekend. Om hiervan meer te weten te komen zouden vangpogingen met zogenaamde life-traps moeten worden ondernomen.

6. Mol

Op de dijk werden regelmatig molshopen gezien.

12. Waarnemingen van slakken, kikkers, vlinders en mieren

Er werd niet speciaal op slakken gelet. Af en toe werden op de dijk exemplaren van de Oranje Naaktslak (*Arion rufus*) gesignaleerd. Langs het recreatiepad werden op 28 maart huisjes van *Ceapaea nemoralis* gevonden. Op 18 april werd een levend exemplaar aangetroffen.

In het oostelijk deel werd op 3 mei twee keer een Bruine kikker gezien. Dit was een vrij klein exemplaar (<5 cm.). Een ander exemplaar bevond zich op 29 mei in het rietveldje aan de zuidoostzijde. Niet ver daar vandaan hield zich op dezelfde datum ook een exemplaar op.

Groene kikkers werden niet waargenomen. Een waarneming vermeld in Dirkse & Van Laar (1992) wijst erop, dat de soort hier wel voorkwam of wellicht nog voor kan komen.

Toen de situatie nog vochtiger was, werden ook Rugstreeppadden waargenomen. Voor het eerst in 1968 en in 1985 nog vele exemplaren op de buitenglooiing van de dijk (Dirkse & Van Laar 1992). Honderden rupsen van de Kleine Vos kropen op 14 juni over Brandnetels rond.

Zeer veel Mieren-de soort is onbekend-vlogen op 28 juni boven de dijk. Verder werd geen aandacht aan insecten geschonken (zie hiervoor Jansen 1987).

13. Geraadpleegde literatuur

Anonymus. 1988. Beheersvisie Staatsnatuurmonument Eemmeer 1988-1990. Consulentschap Natuur, Milieu en Faunabeheer Noord-Holland, Flevoland en Utrecht.

Bick, H. & A.W.J. van Schaik. 1980. Oecologische Visie randmeren. Advies van de Natuurwetenschappelijke Commissie van de Natuurbeschermingsraad. s.l.

Bodar, C. & A. van der Werf. 1981. Micromammalia op recentelijk ontstane eilanden. Augustus 1981-november 1981. Rijksuniversiteit Utrecht/Rijksinstituut voor Natuurbeheer Leersum.

Bouw, W. 1980. Broedvogelinventarisatierapport 1980. Object "De Eemmeren". Staatsbosbeheer. Afdeling Bijzondere Taken Lelystad.

Dirkse, G.M. & V. van Laar. (redactie) 1992. Arkemheen te Velde. Landschap, flora en fauna van de polder Arkemheen. Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Natuurhistorische Vereniging Utrecht.

Glutz van Blotzheim, U.N. & K. Bauer. 1985. Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 10 II Passeriformes. (I Teil) Motacillidae-Prunellidae. Aula Verlag Wiesbaden.

Hustings, M.F.H., R.G.M. Kwak, P.F.M. Opdam & M.J.S.M. Reynen (eindredactie) 1985. Vogelinventarisatie. Achtergronden, richtlijnen en verslaglegging. Natuurbeheer in Nederland. Deel 3. Pudoc Wageningen/Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels Zeist.

Haeck, J. 1969. Dieren in Zuidelijk Flevoland. De Levende Natuur 72(4):79-85.

Janse, C.J. & J.J. Kessler. 1981. Onderzoek naar de broedvogelbevolking en haar samenhang met de vegetatiestructuur in bossen op de Veluwe. jan.-dec.1980. Doctoraalscriptie Vakgroep Oecologie Subfaculteit Biologie Rijksuniversiteit Leiden/Rijksinstituut voor Natuurbeheer Leersum.

Jansen, P. 1987. Dode Hond. De Wijde Blik 1987, nummer 2: 11-14.

Krijnen, P.J. & A. Vette. z.j. Oecologische inventarisatie van de randmeren en aangrenzende gebieden van de IJsselmeerpolders. Een inventarisatie van de natuurgebieden. Landbouwhogeschool Afdeling Natuurbeheer Wageningen. Rapport nr.74-06/07.

Laar, V. van & J.H. Sanders. 1977. Faunistiek van De Dode Hond. Te Velde 13:36-41.

Mörzer Bruyns, A.J. 1977. Broedvogelinventarisatie van het eiland "De Dode Hond". Object "De Eemmeren". Staatsbosbeheer Afdeling Bijzondere Taken Lelystad.

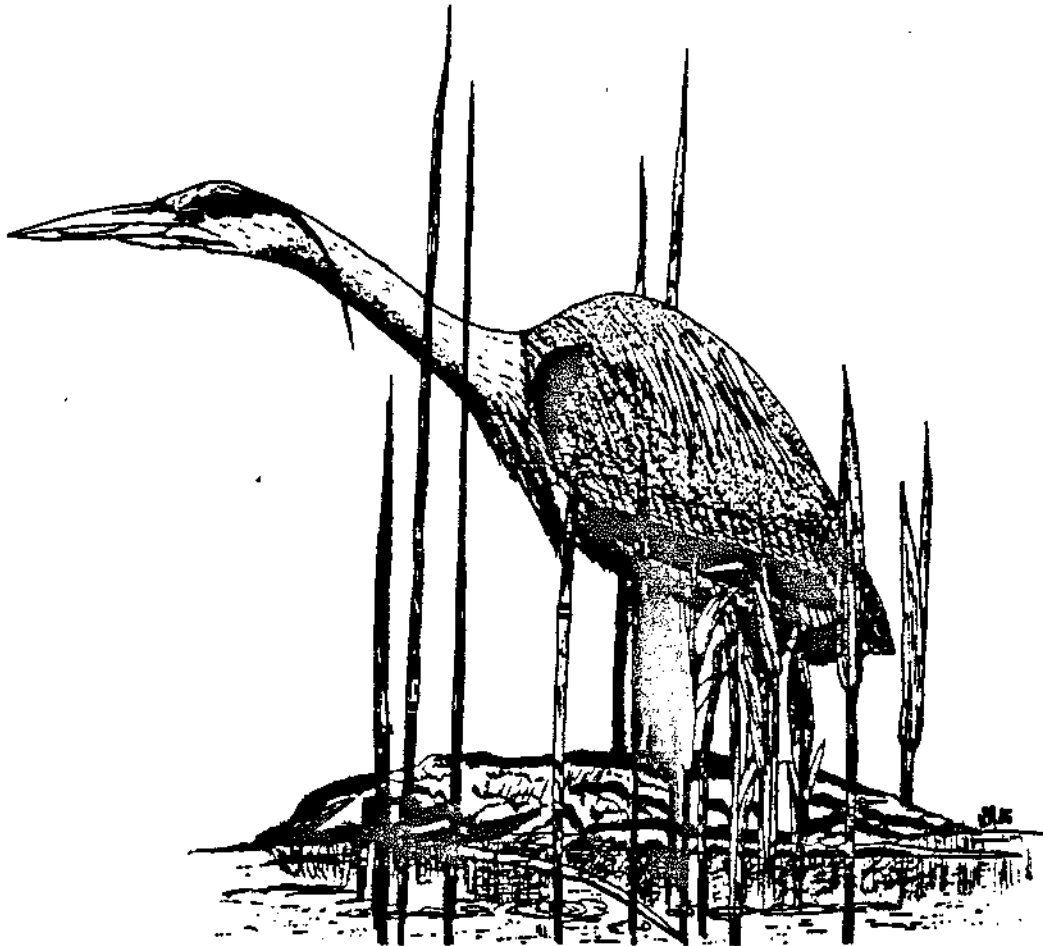
Over, H.J.D. z.j. Broedvogels der Nederlandse bossen. s.l. Rapport.

SOVON (samenst.). 1987. Atlas van de Nederlandse broedvogels. Arnhem.

Werf, S. van der. 1991. Bosgemeenschappen. Natuurbeheer in Nederland. Deel 5. Pudoc Wageningen.

Westhoff, V. & A.J. den Held. 1969. Plantengemeenschappen in Nederland. Thieme Zutphen.

Wijngaarden, A. van & B.M. Lensink. 1959. De verspreiding van de zoogdieren van de zuidelijke IJsselmeerpolders in 1957. Verslagen en Mededelingen van de Plantenziektkundige Dienst 134:162-169.

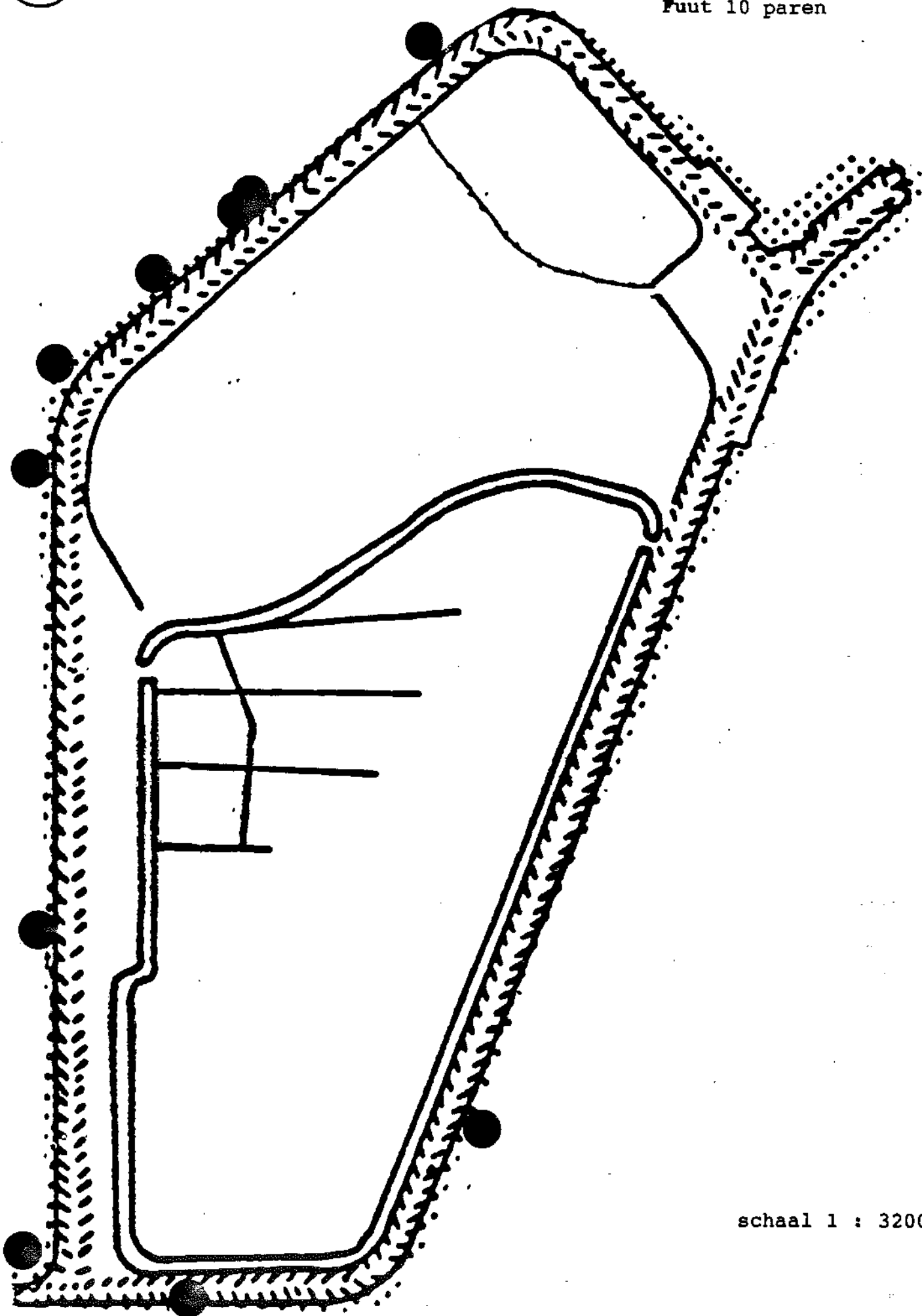

14. Bijlagen

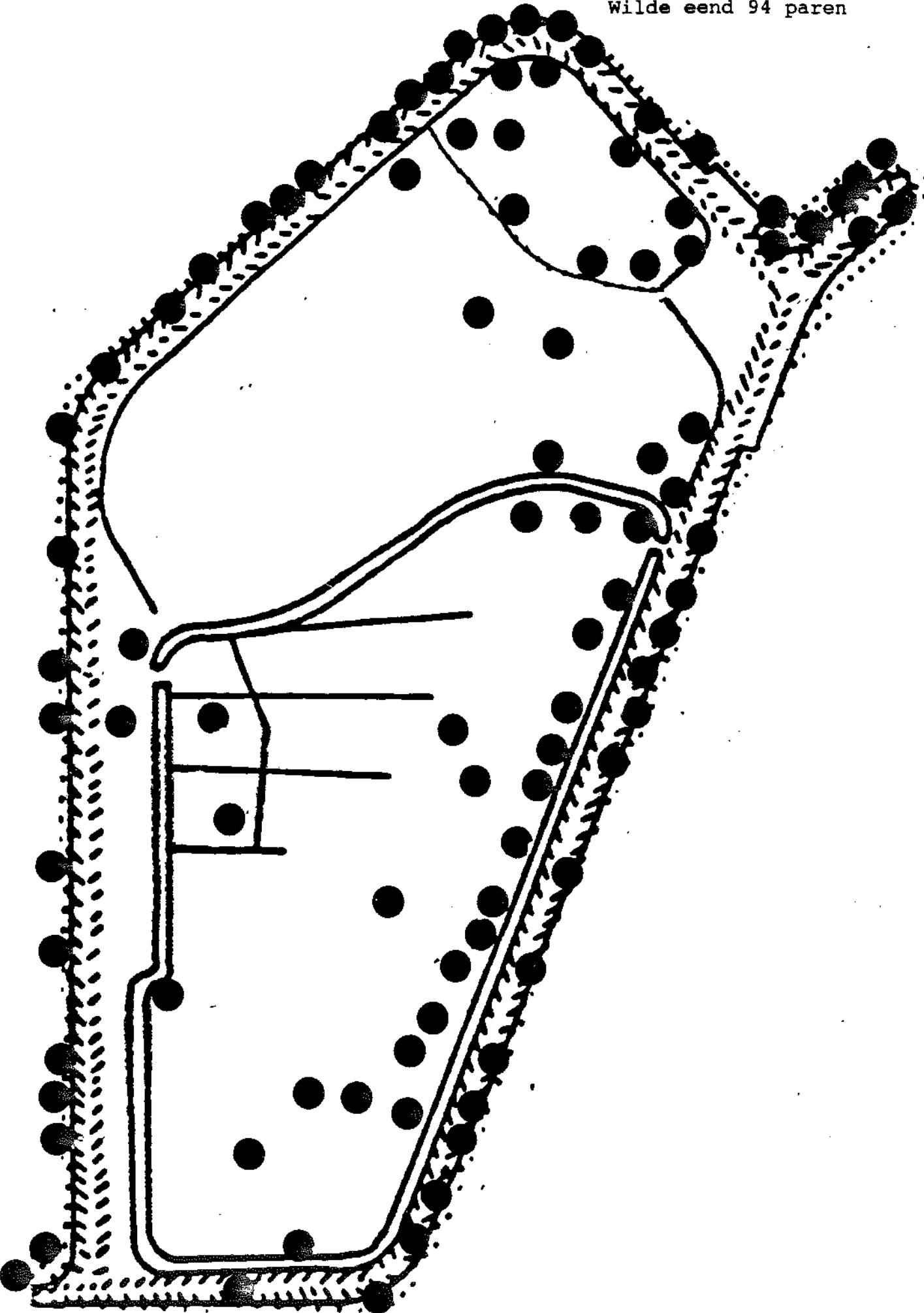
25

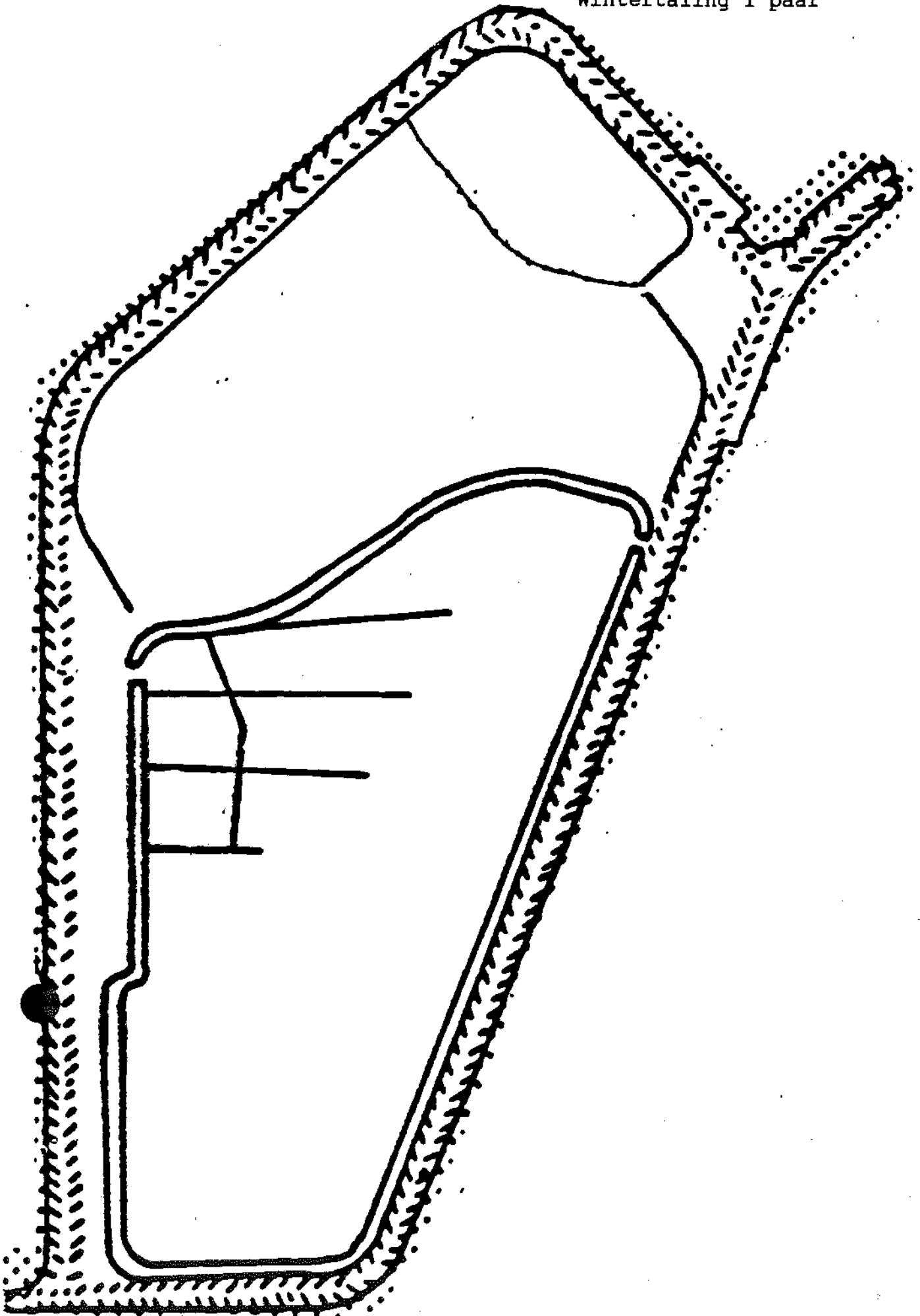
Fuut 10 paren

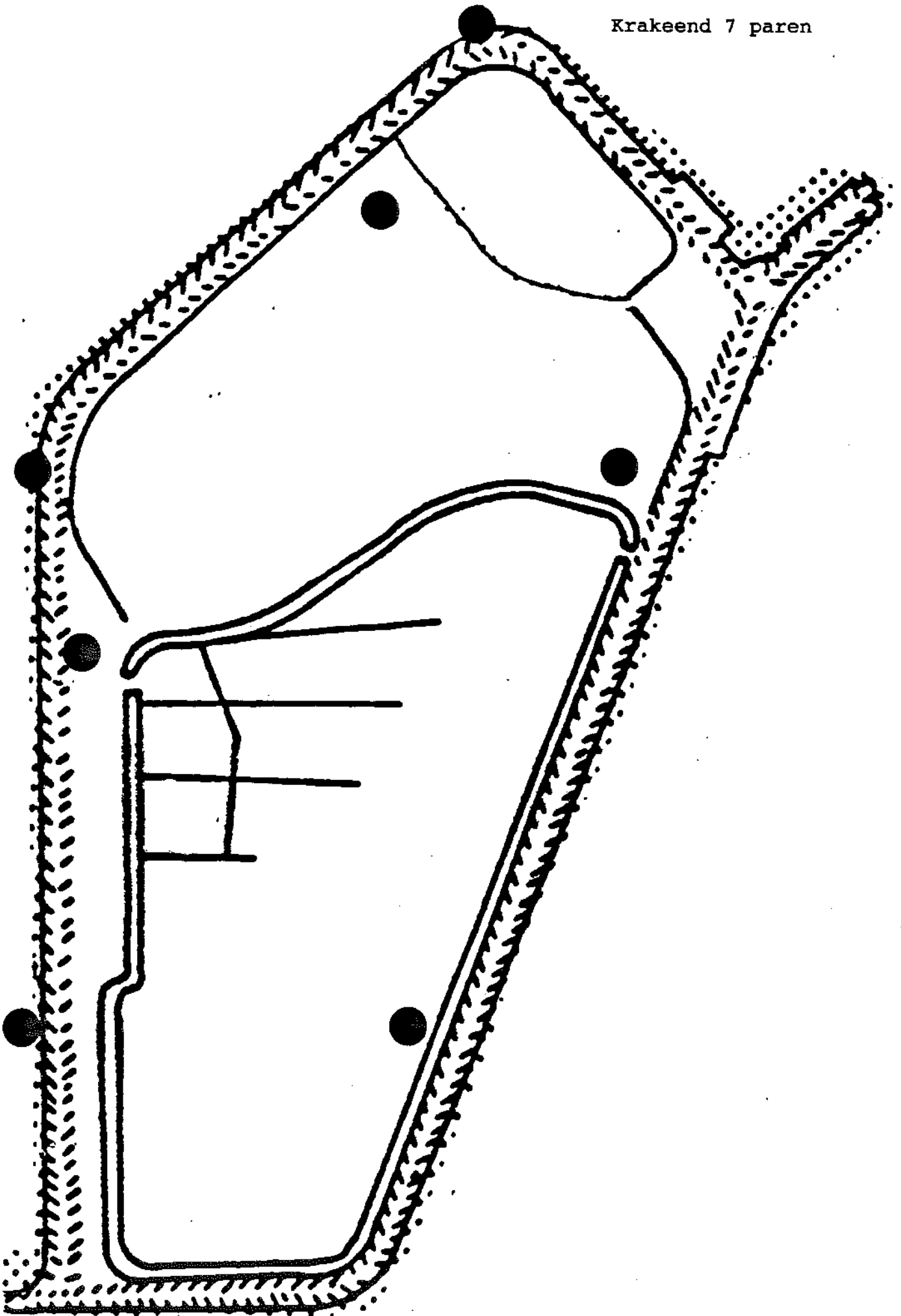

schaal 1 : 3200

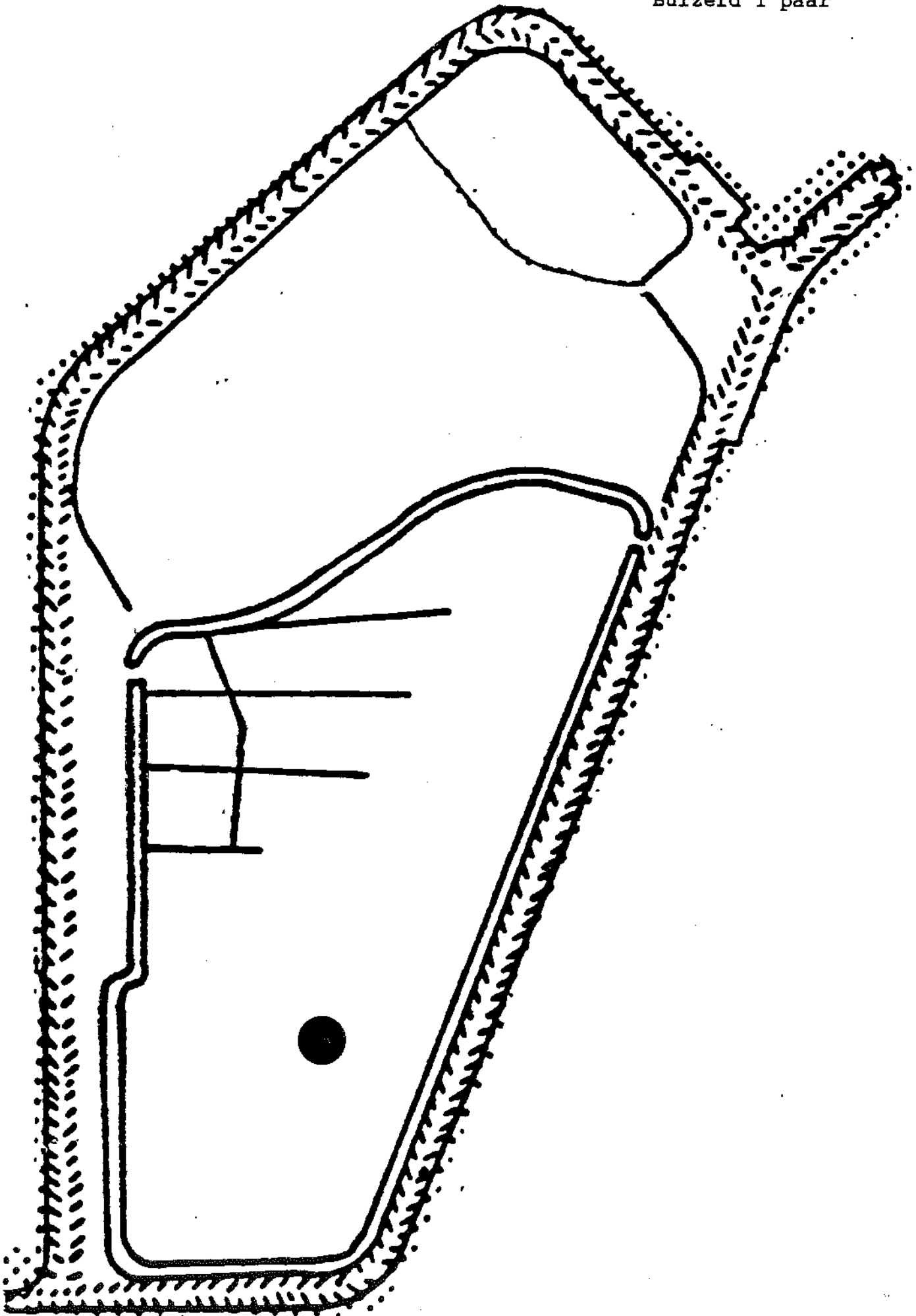
Wilde eend 94 paren

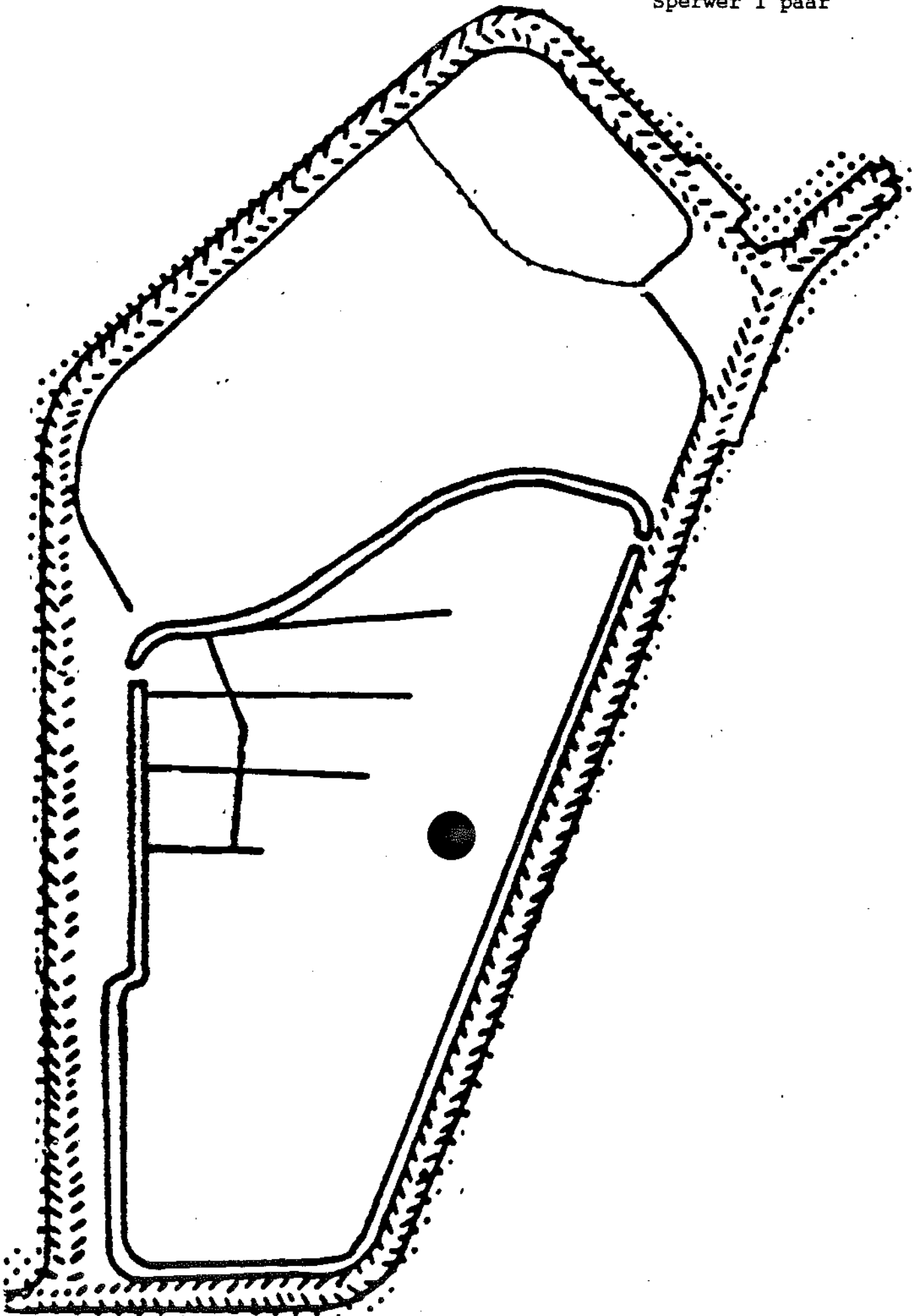

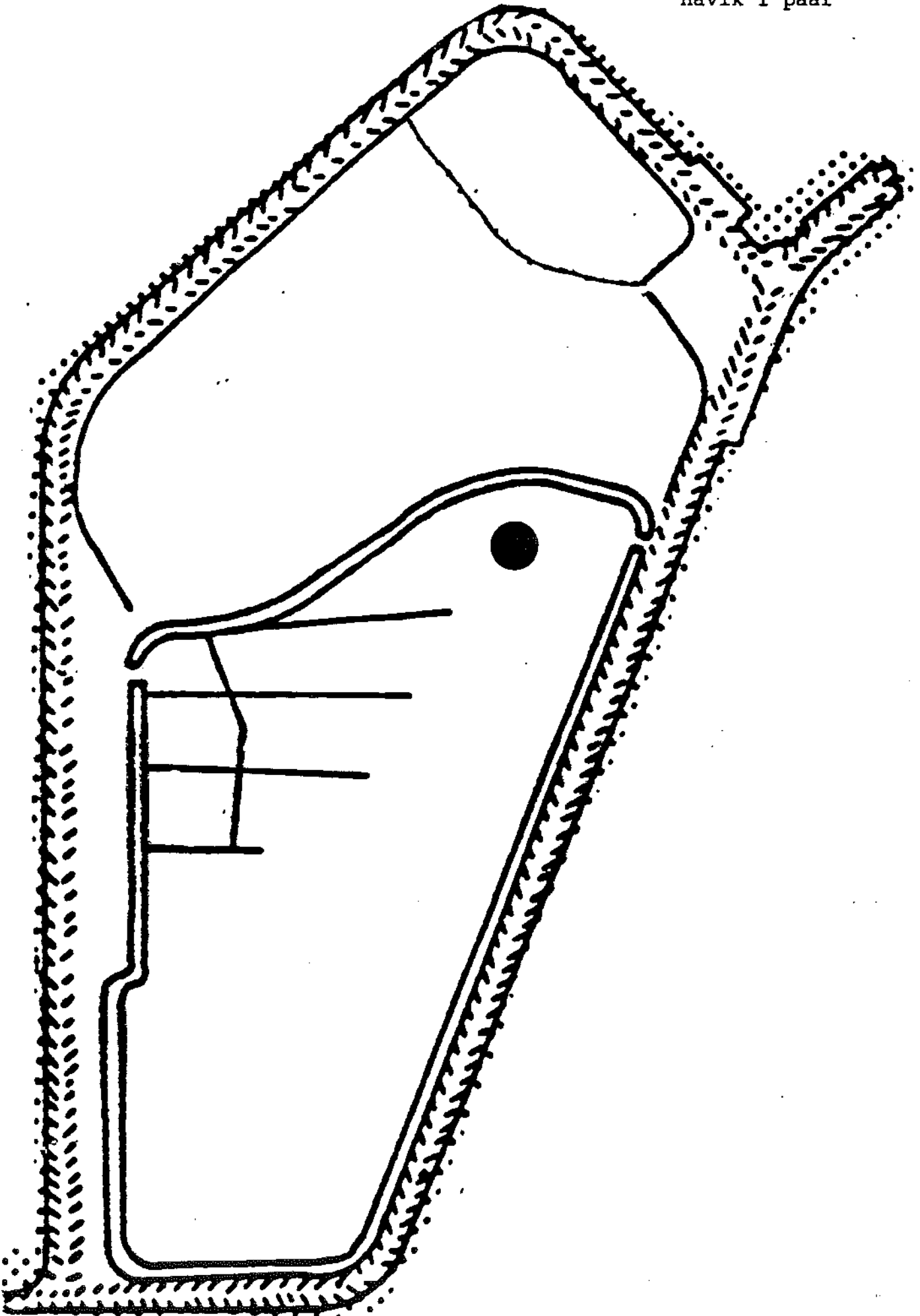

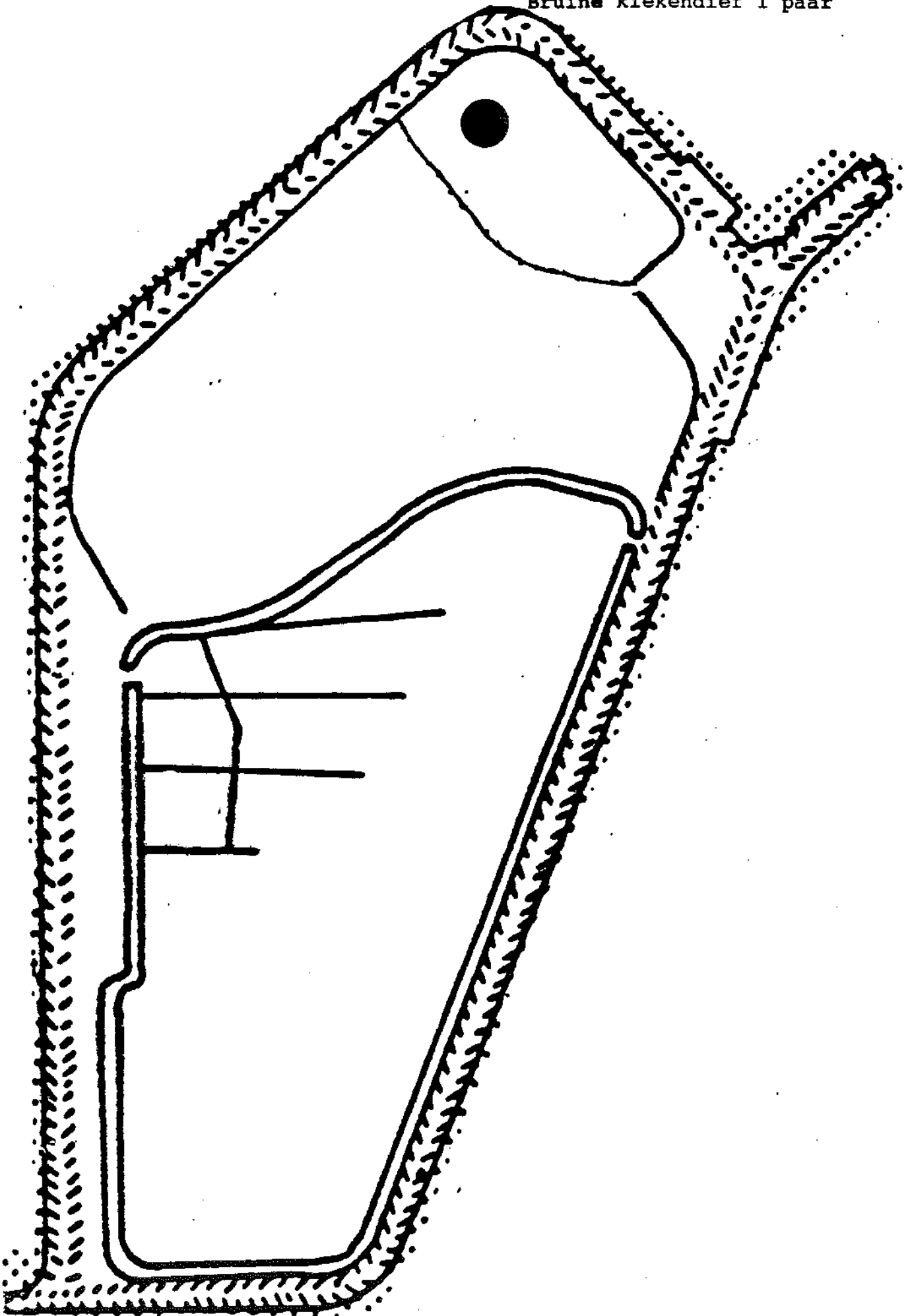

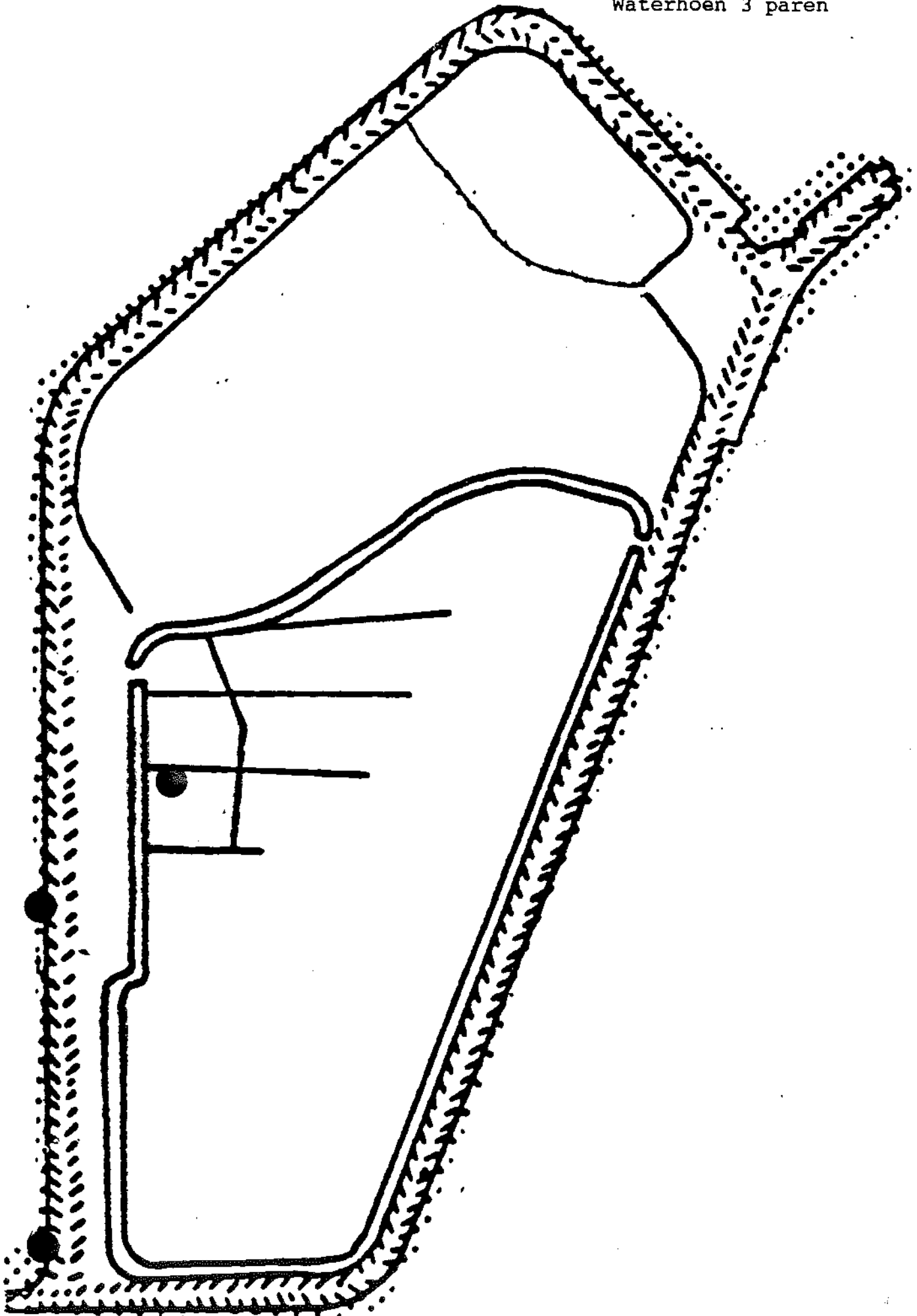

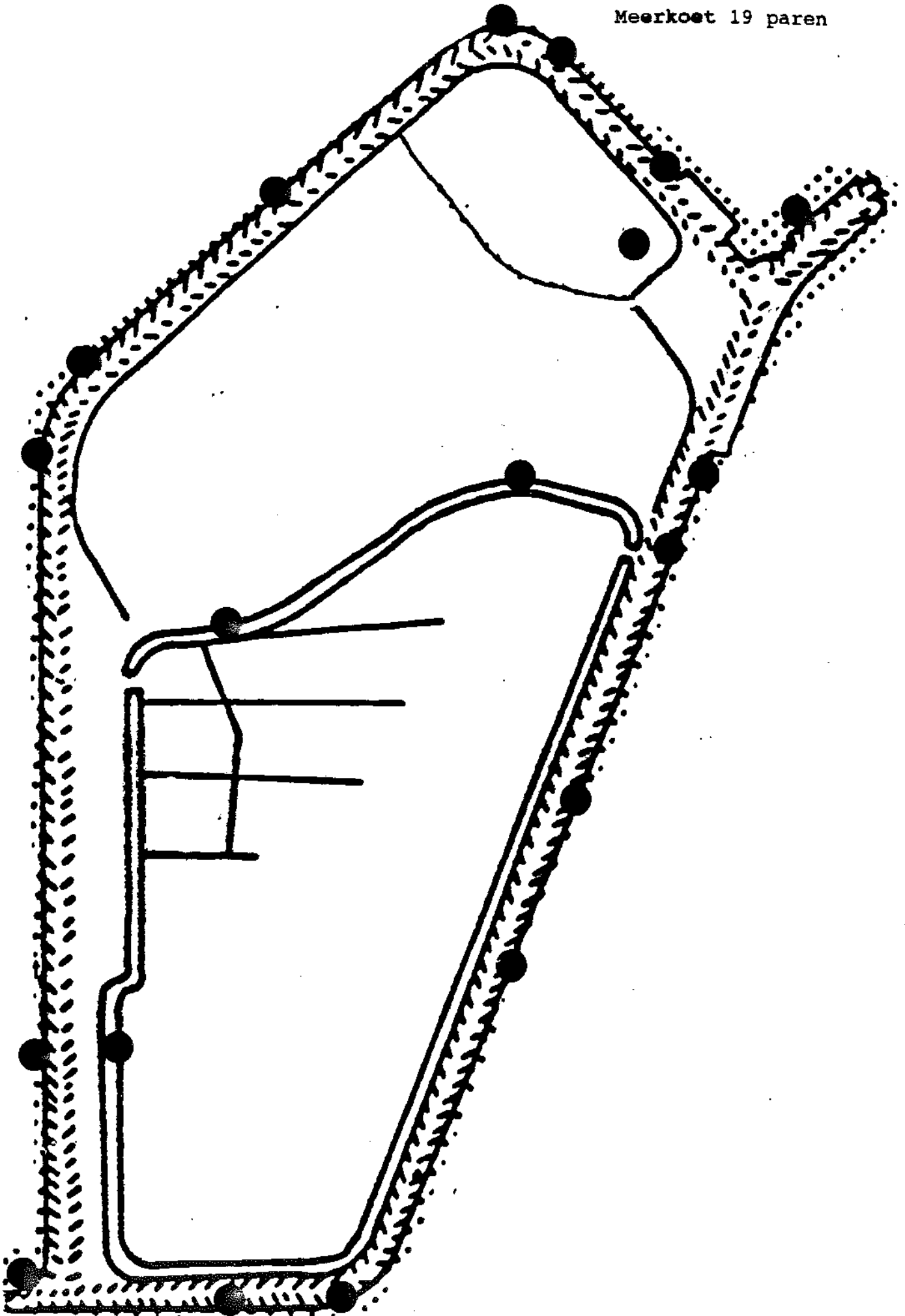

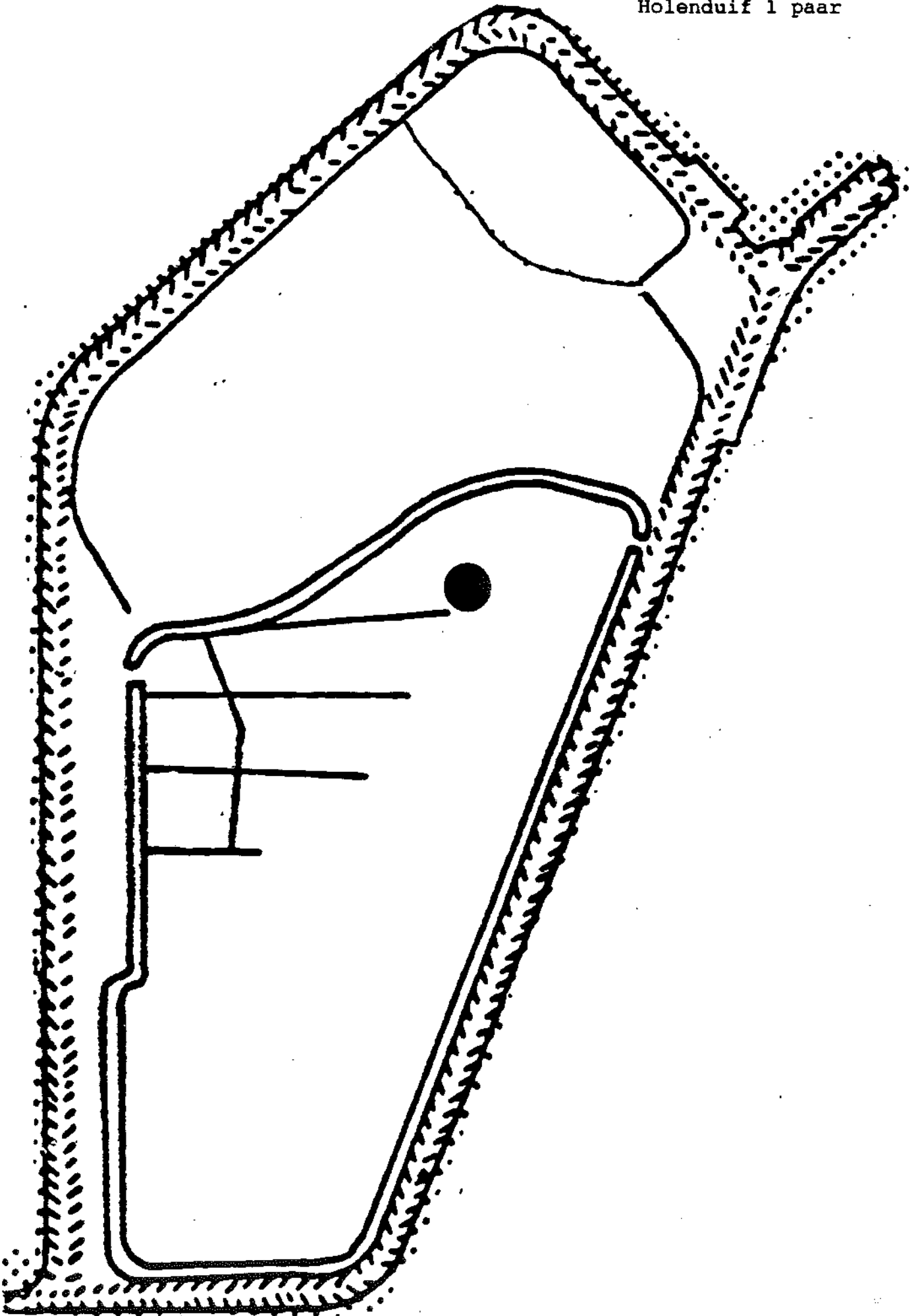

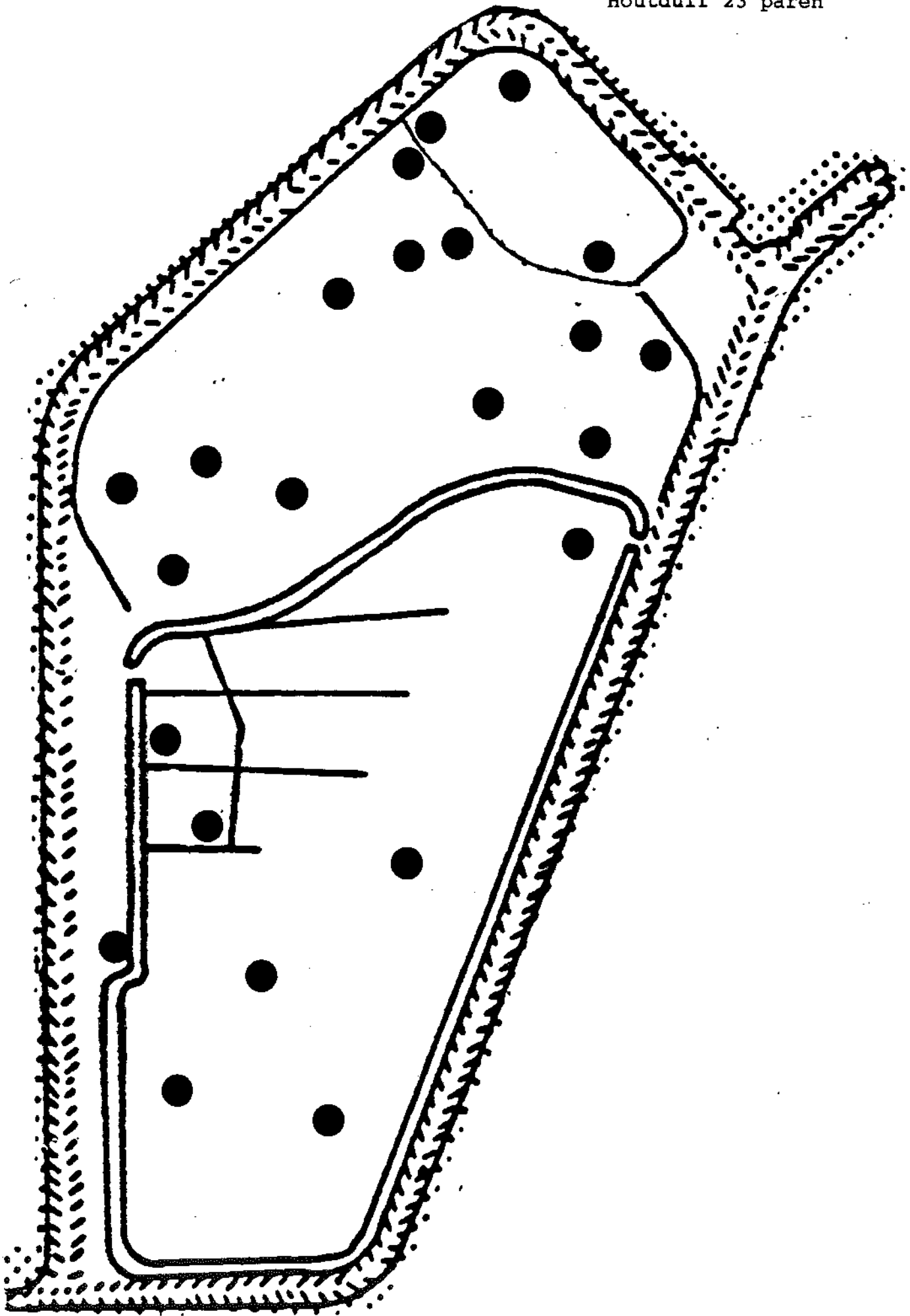
Bruine kiekendief 1 paar

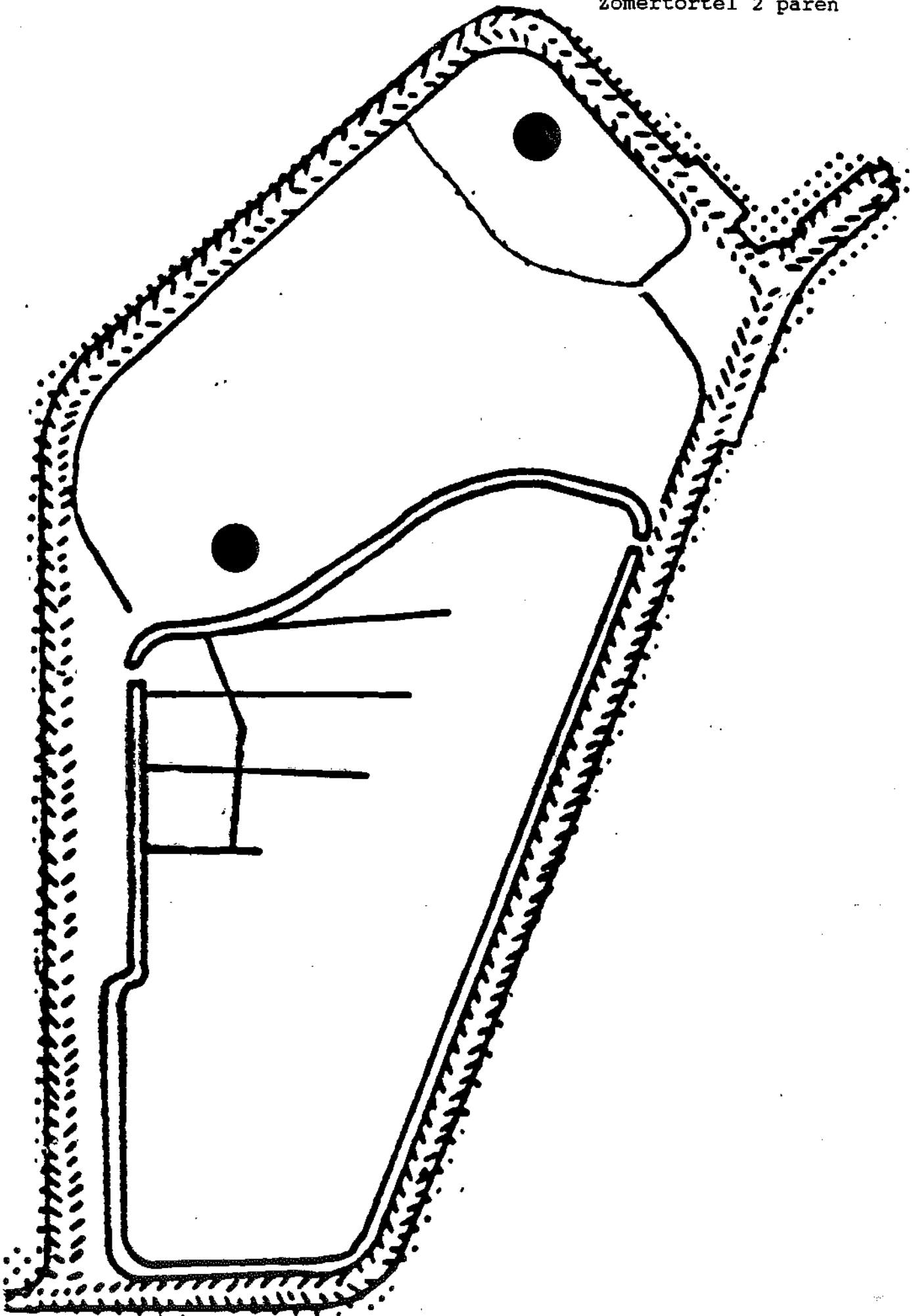

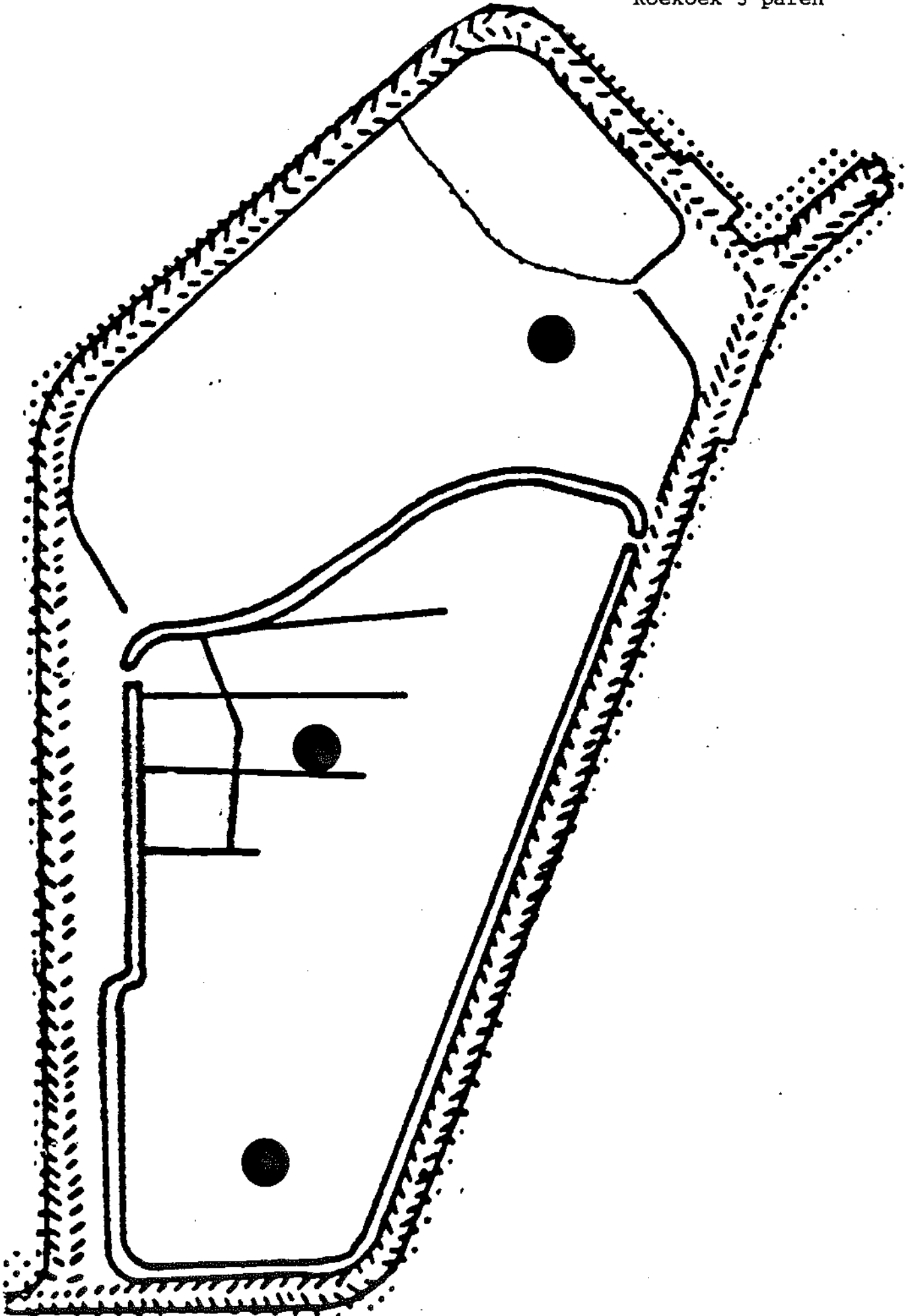

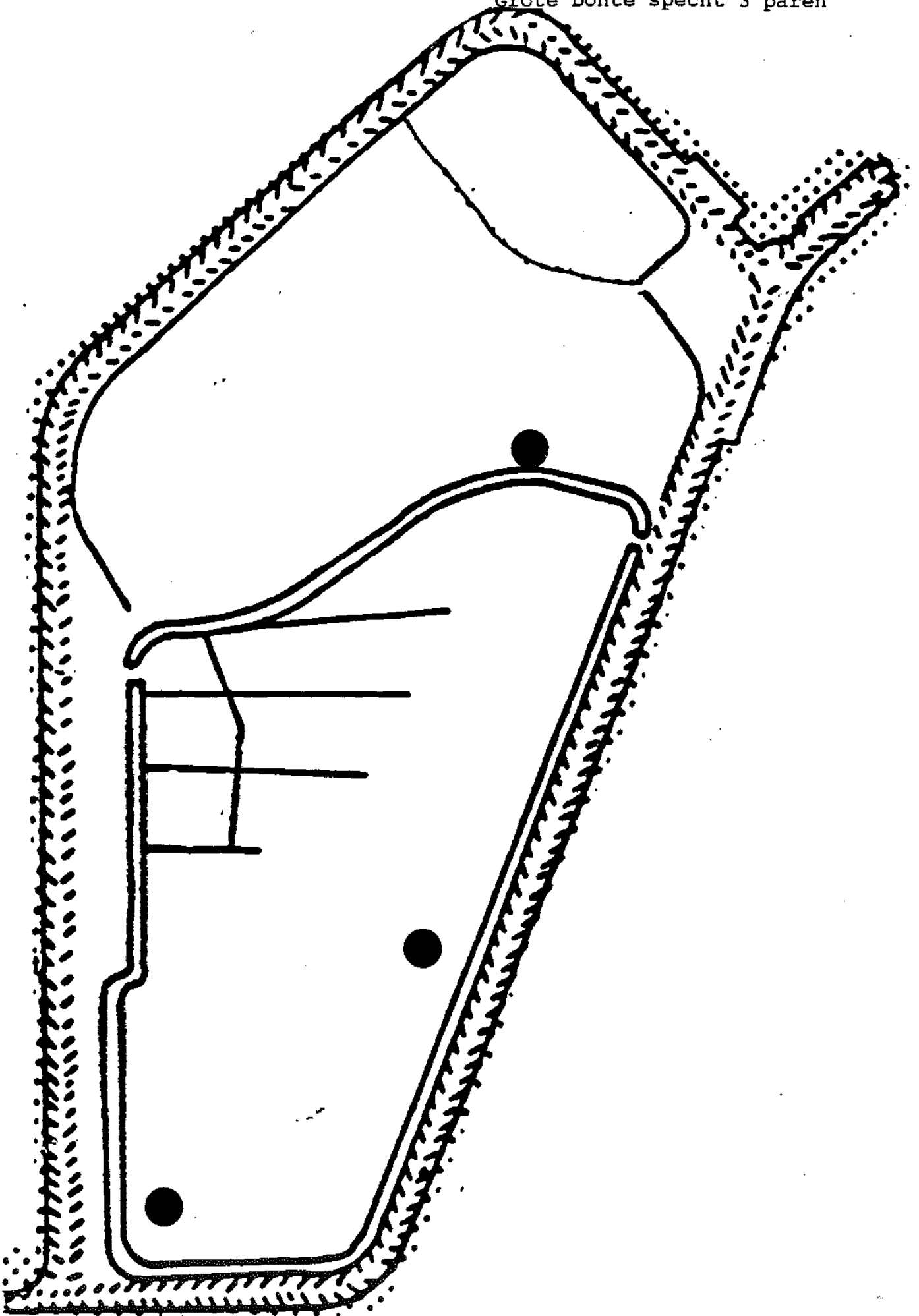

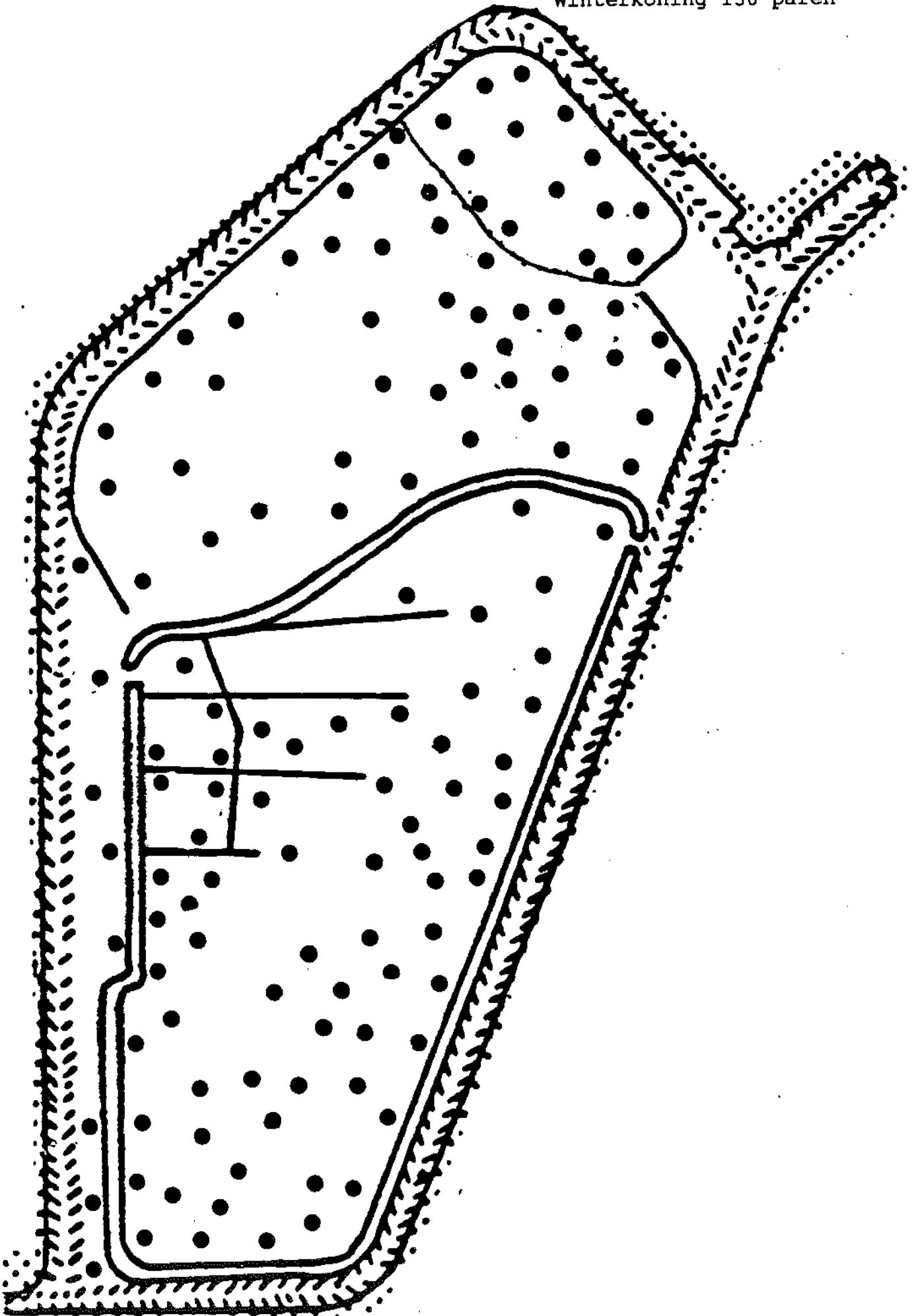

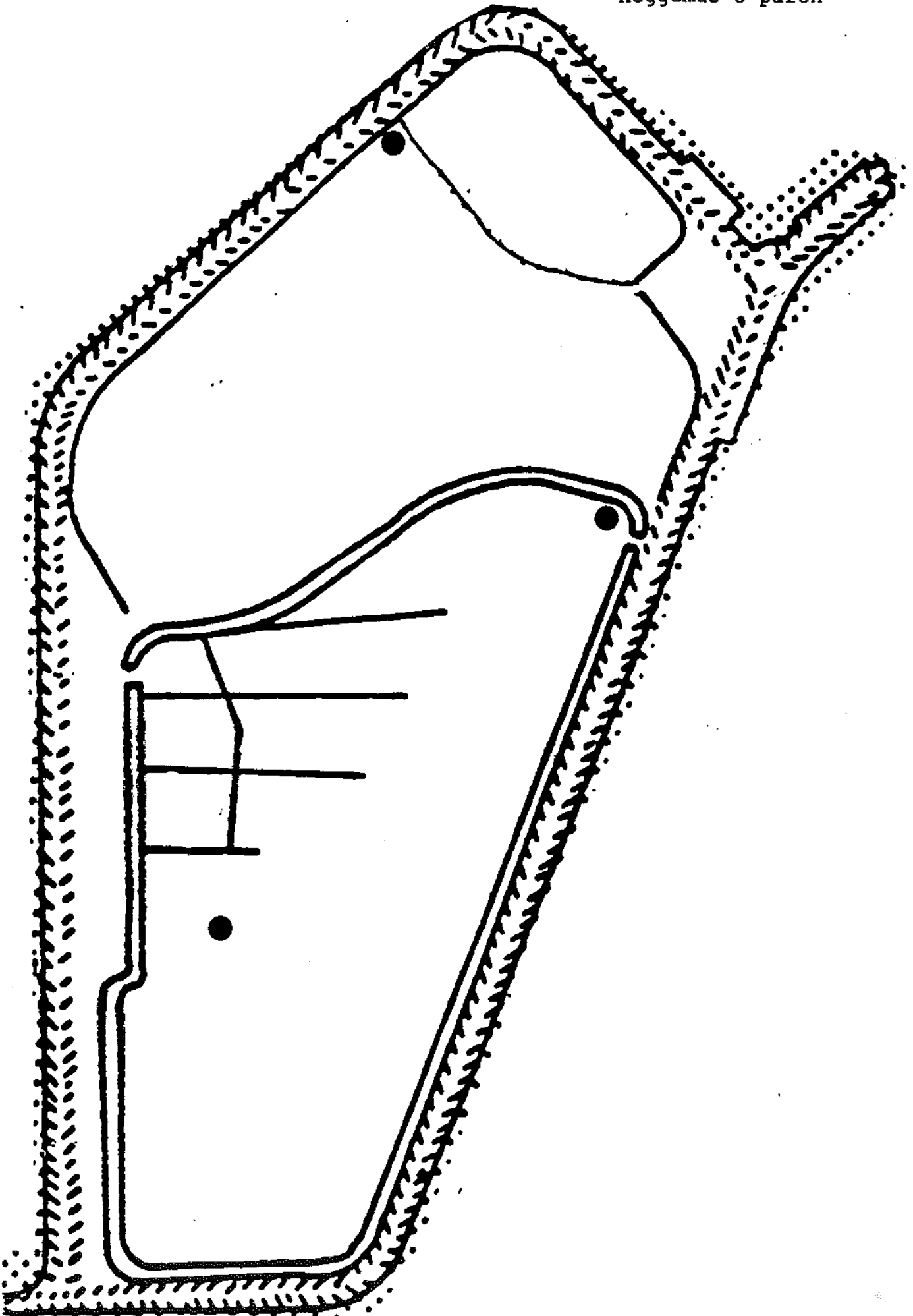
Zomertortel 2 paren

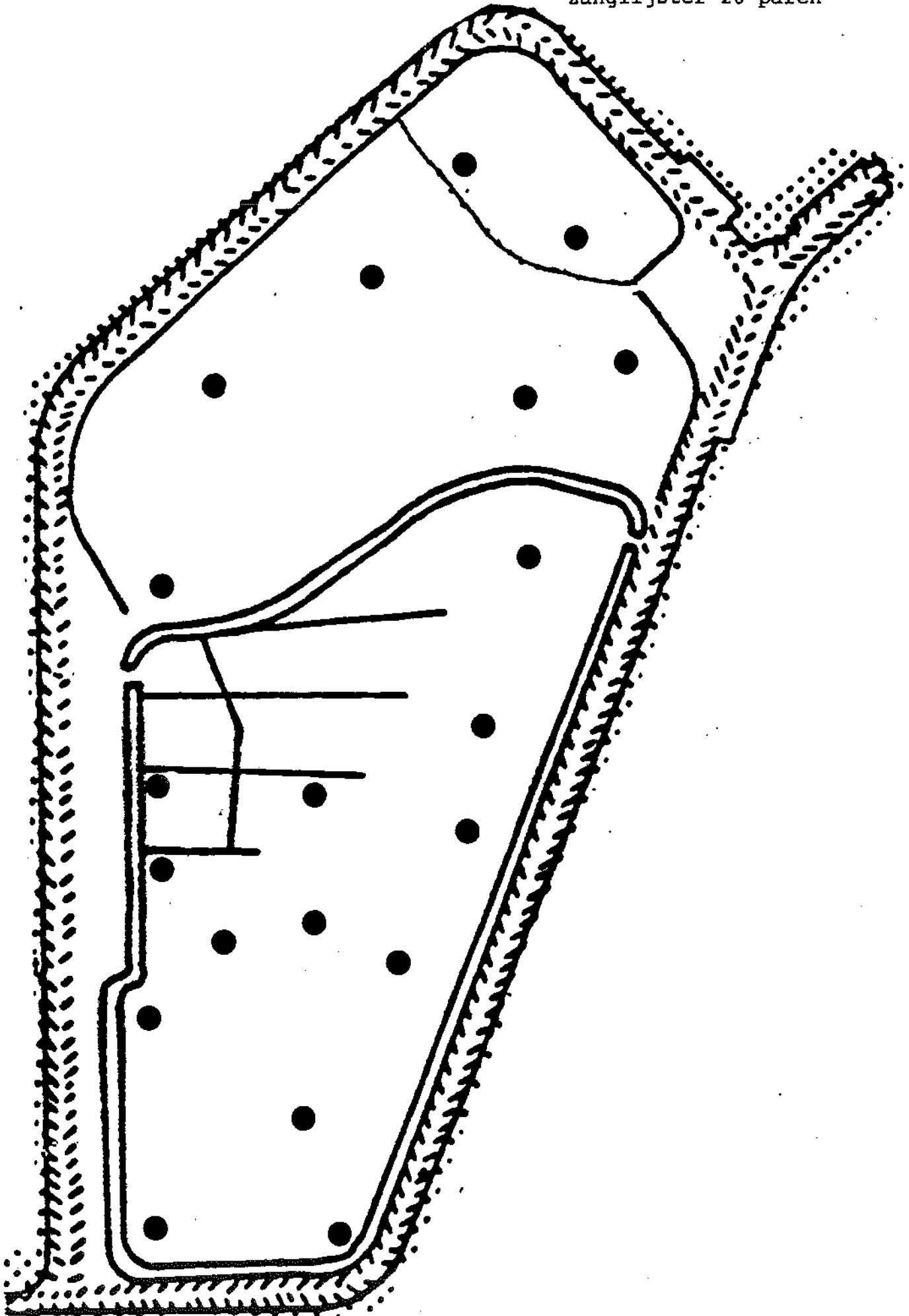

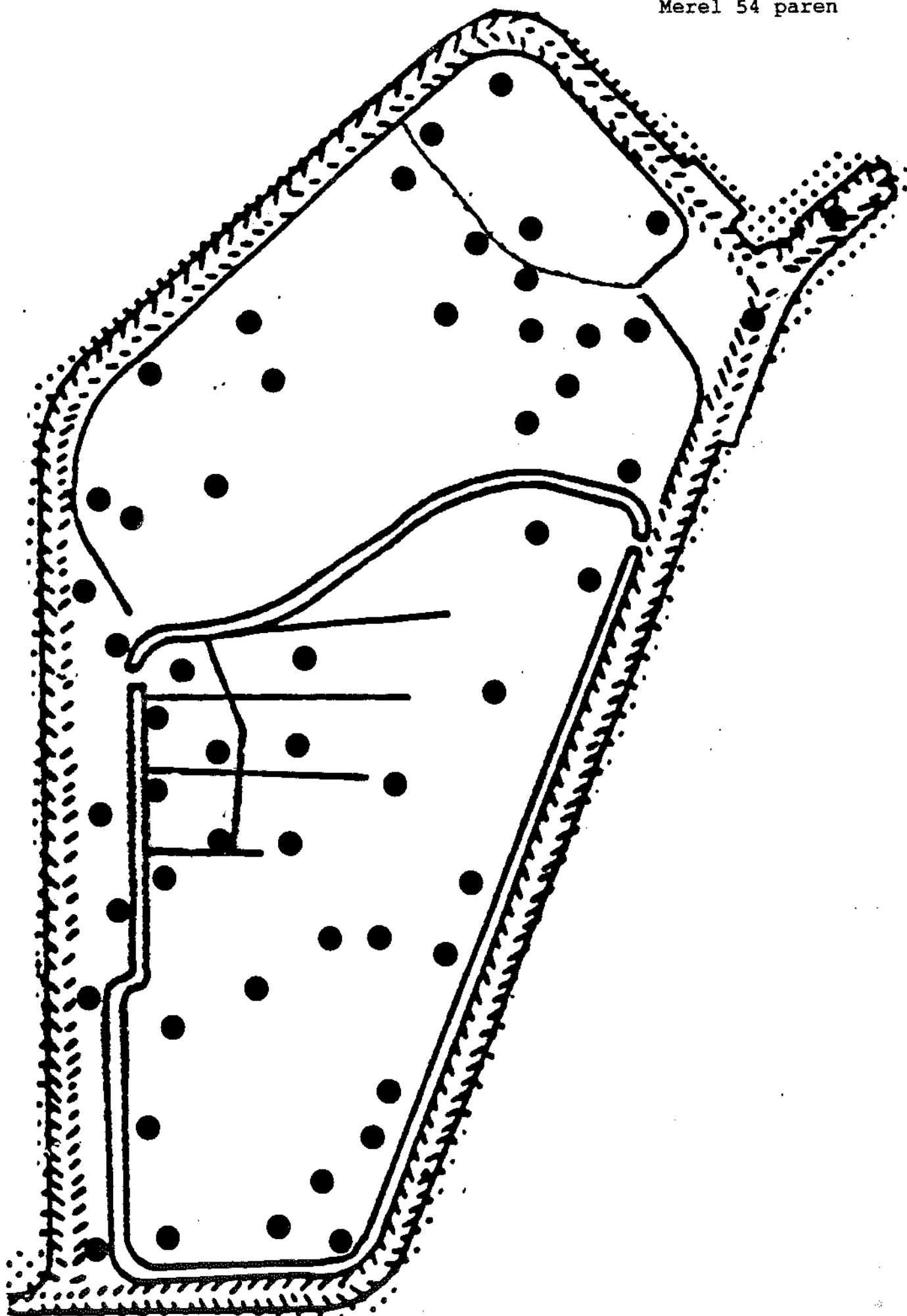

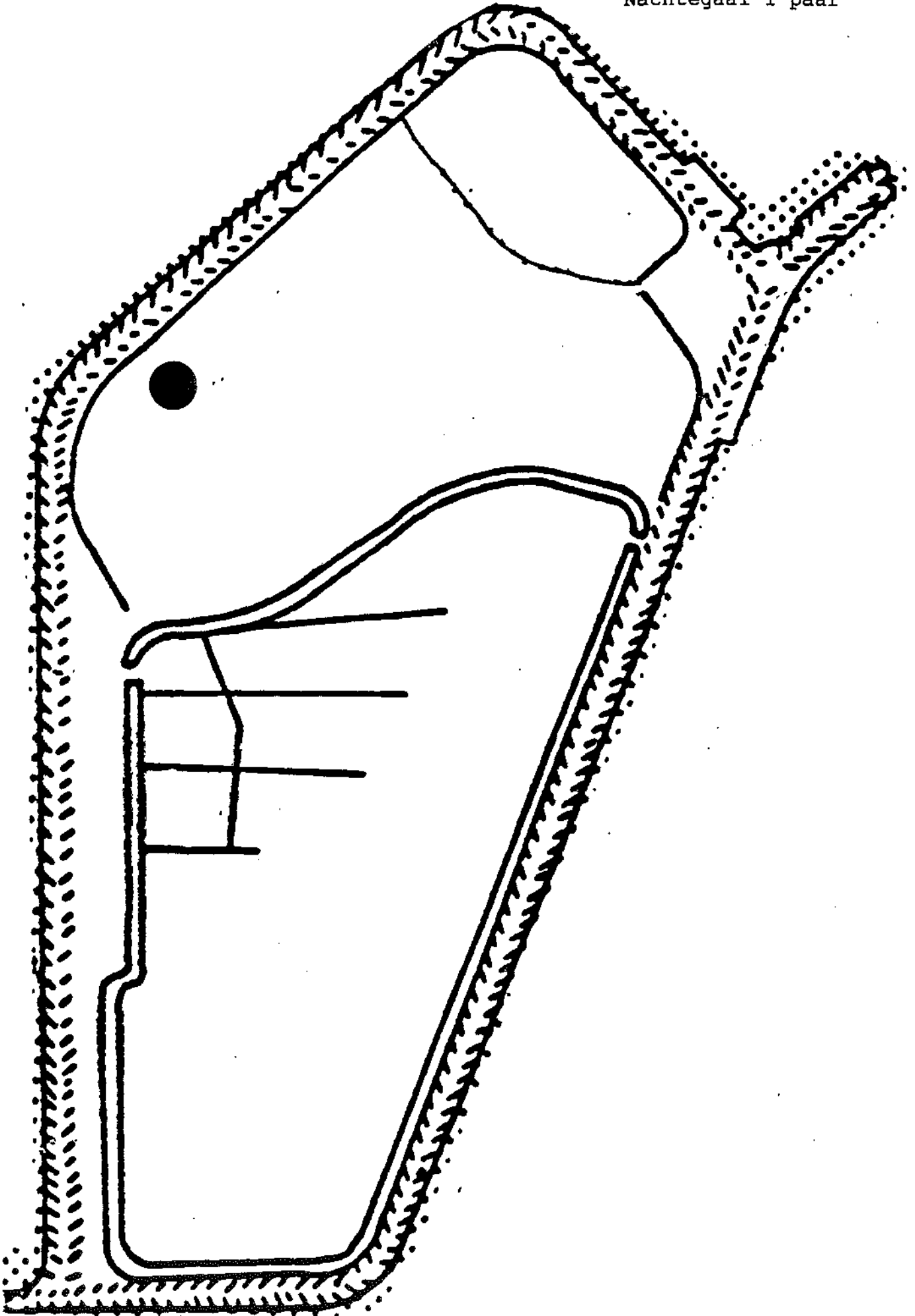

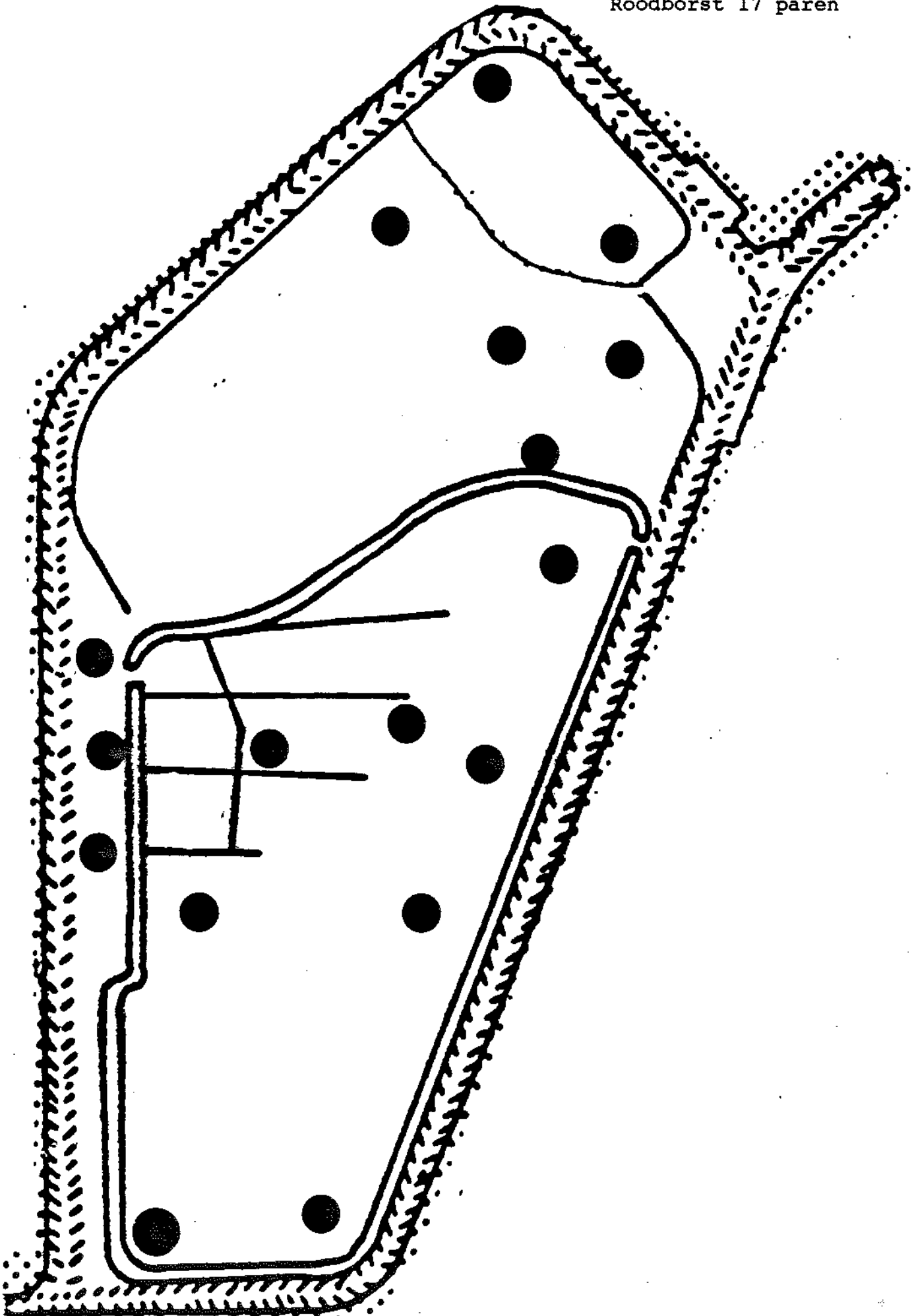

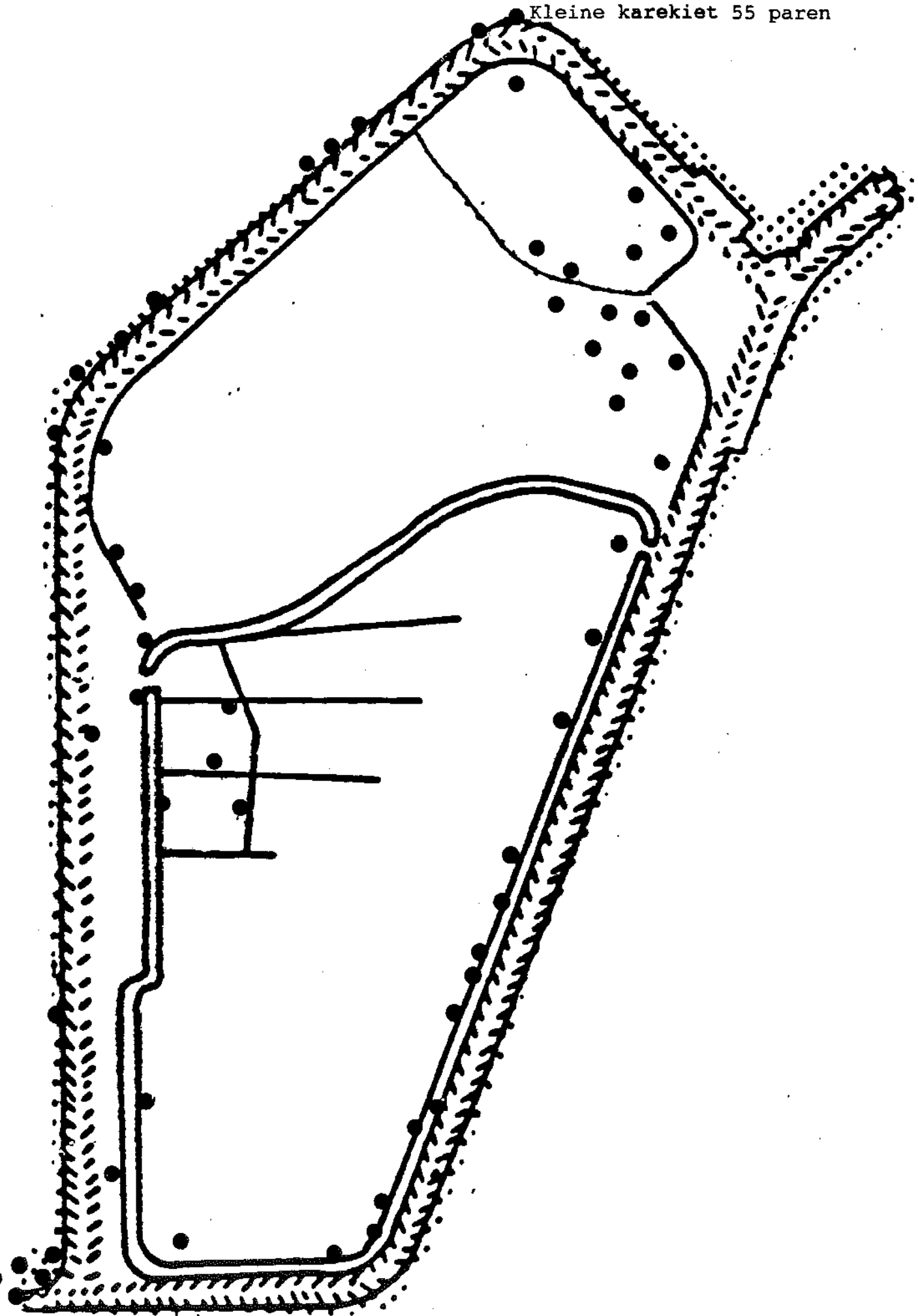

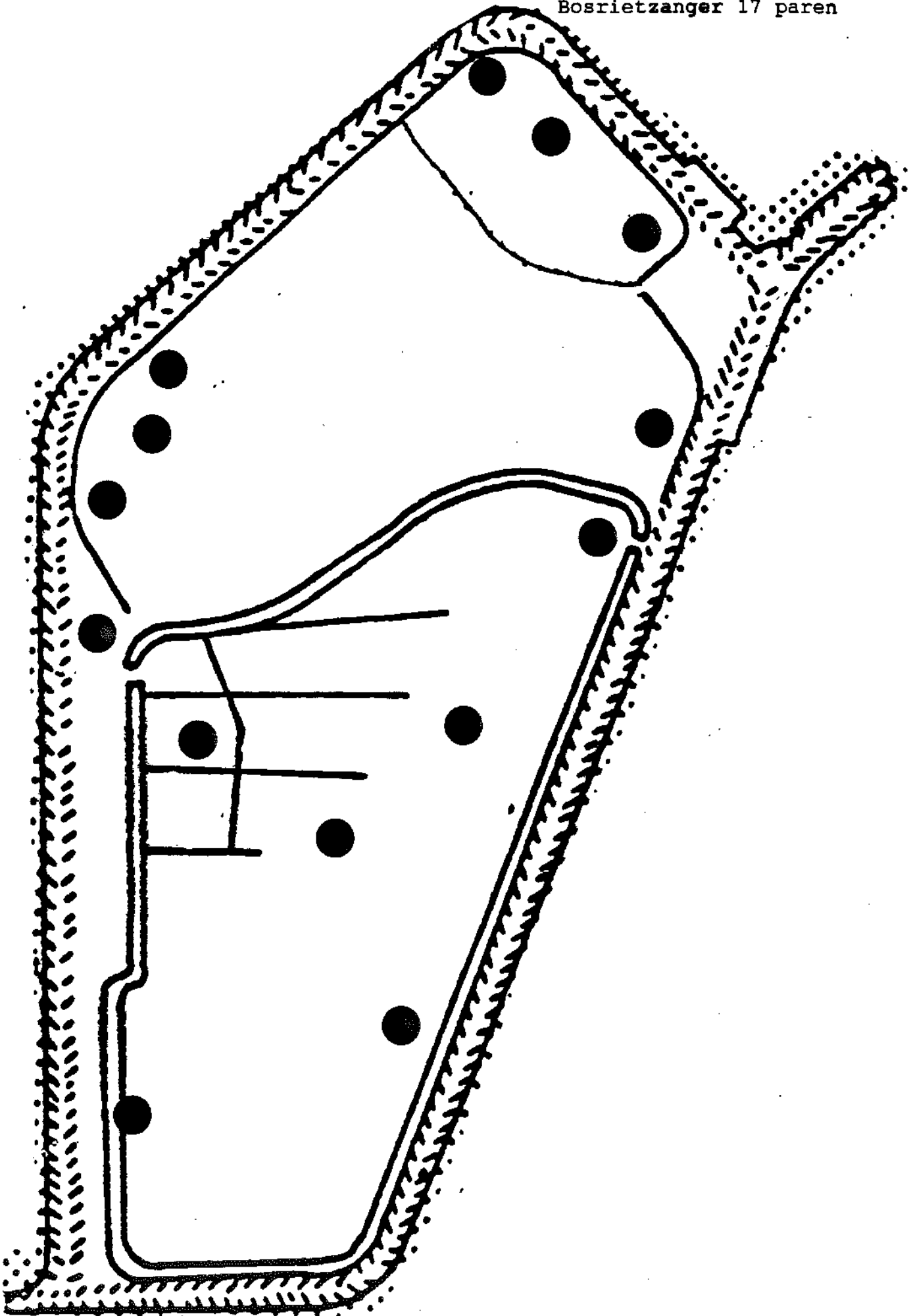

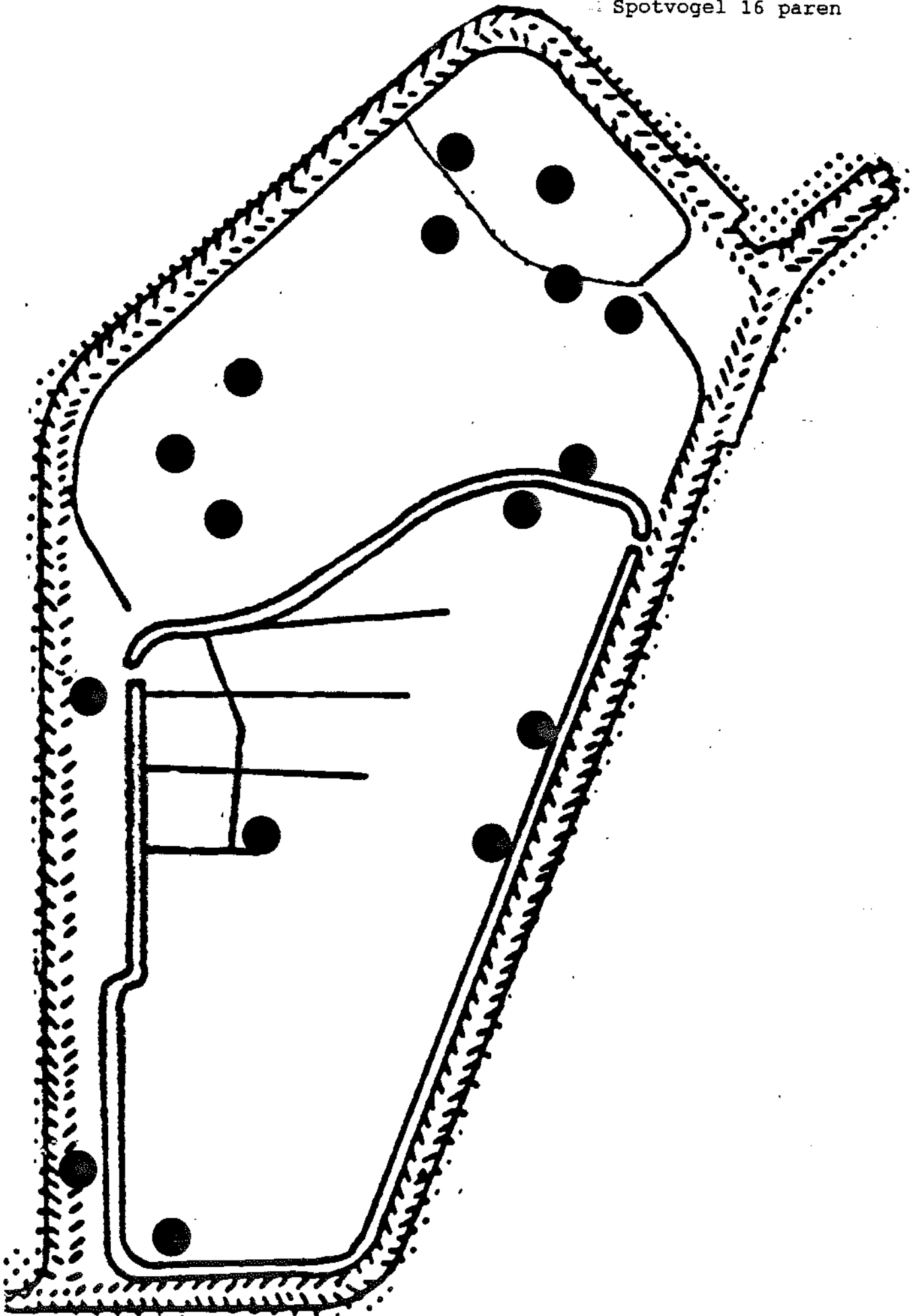
Kleine karekiet 55 paren

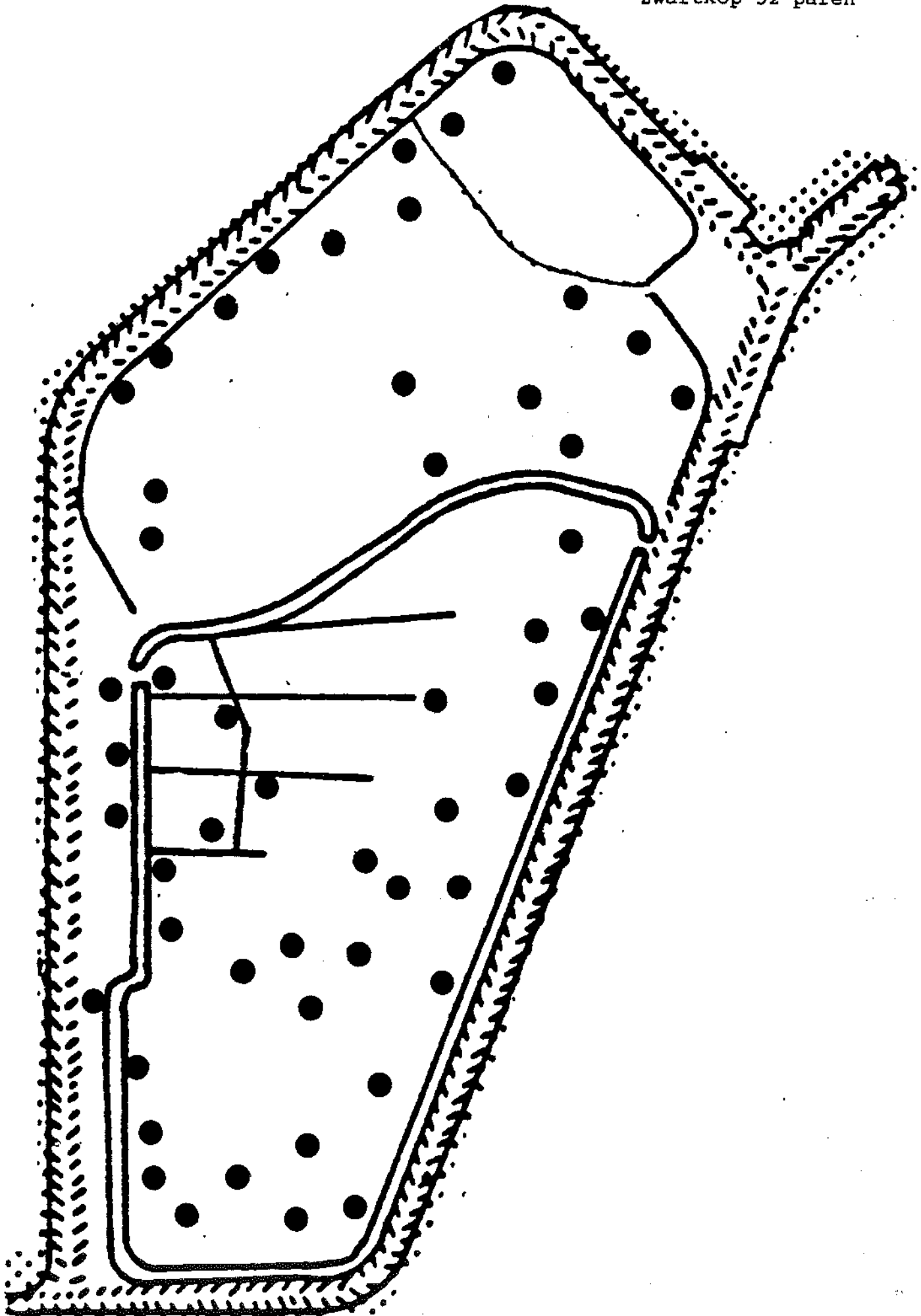

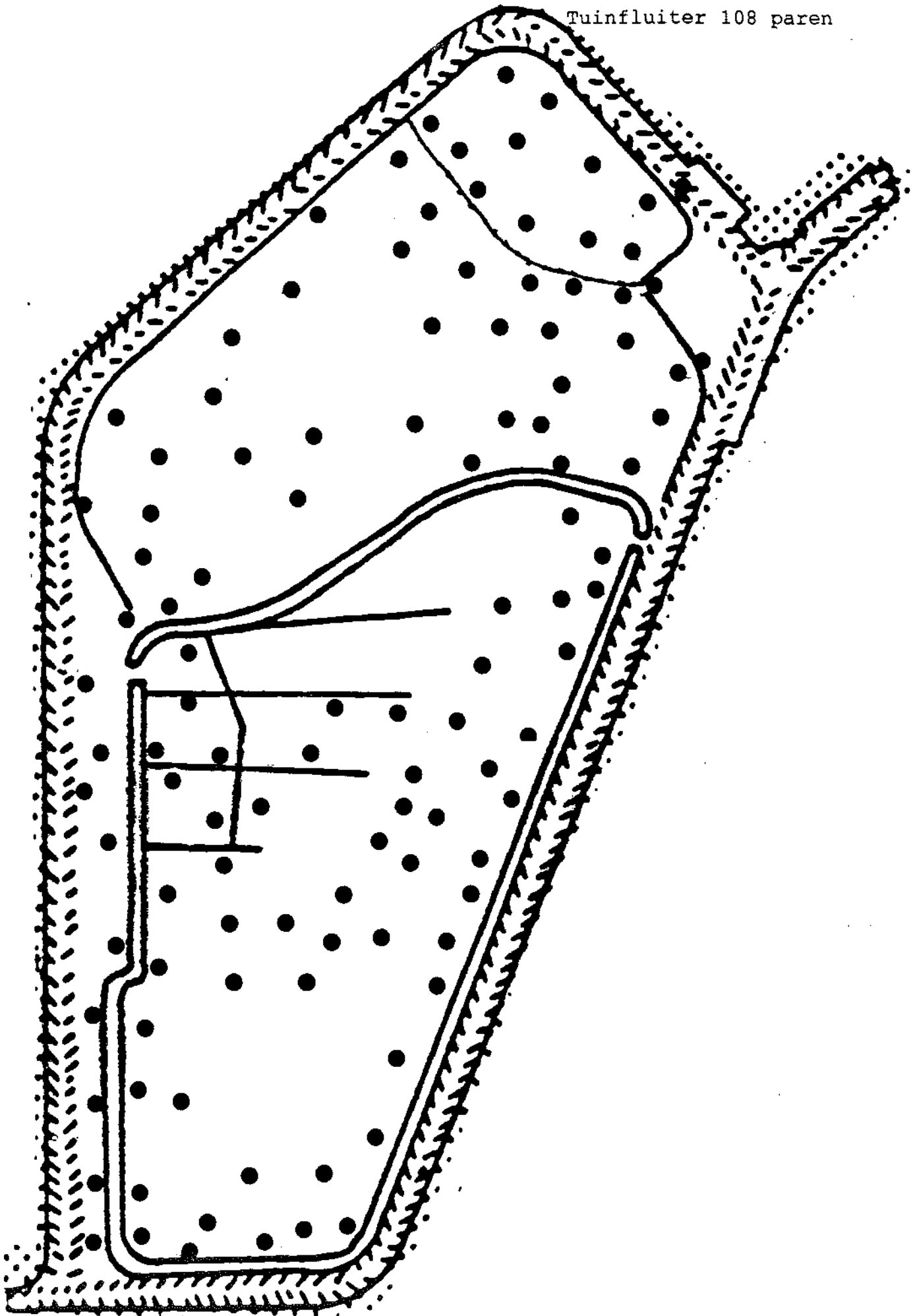
Bosrietzanger 17 paren

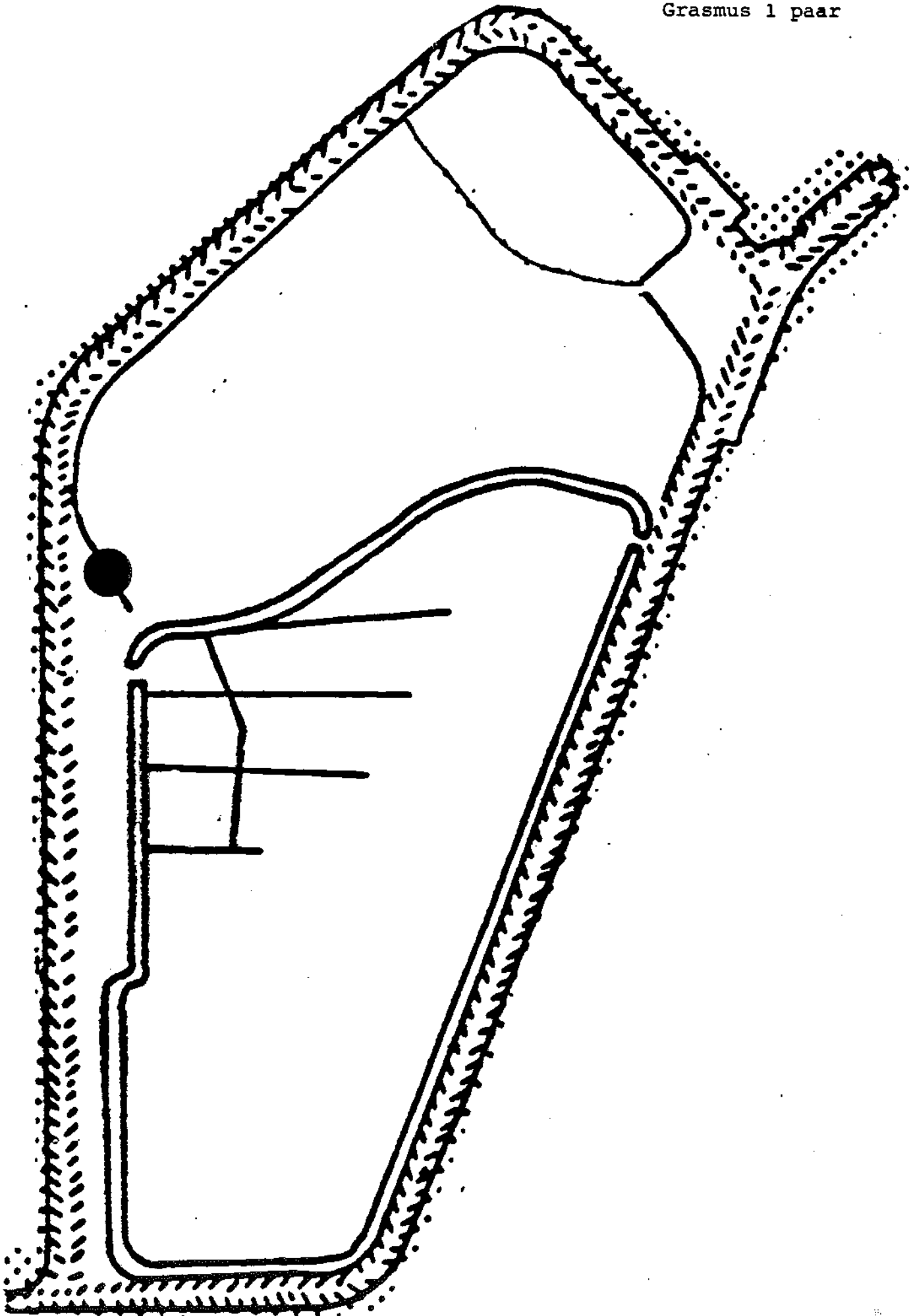

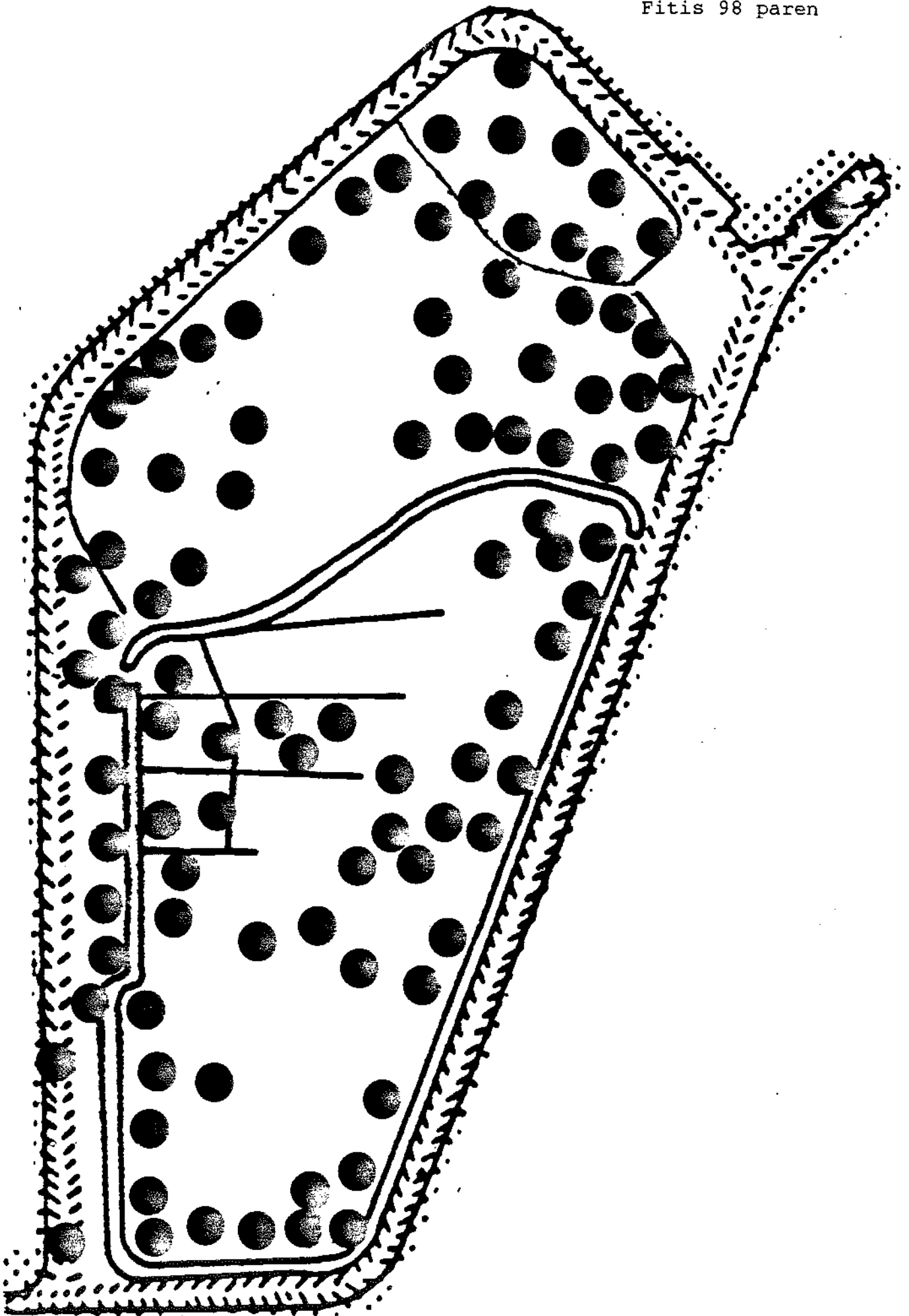
Spotvogel 16 paren

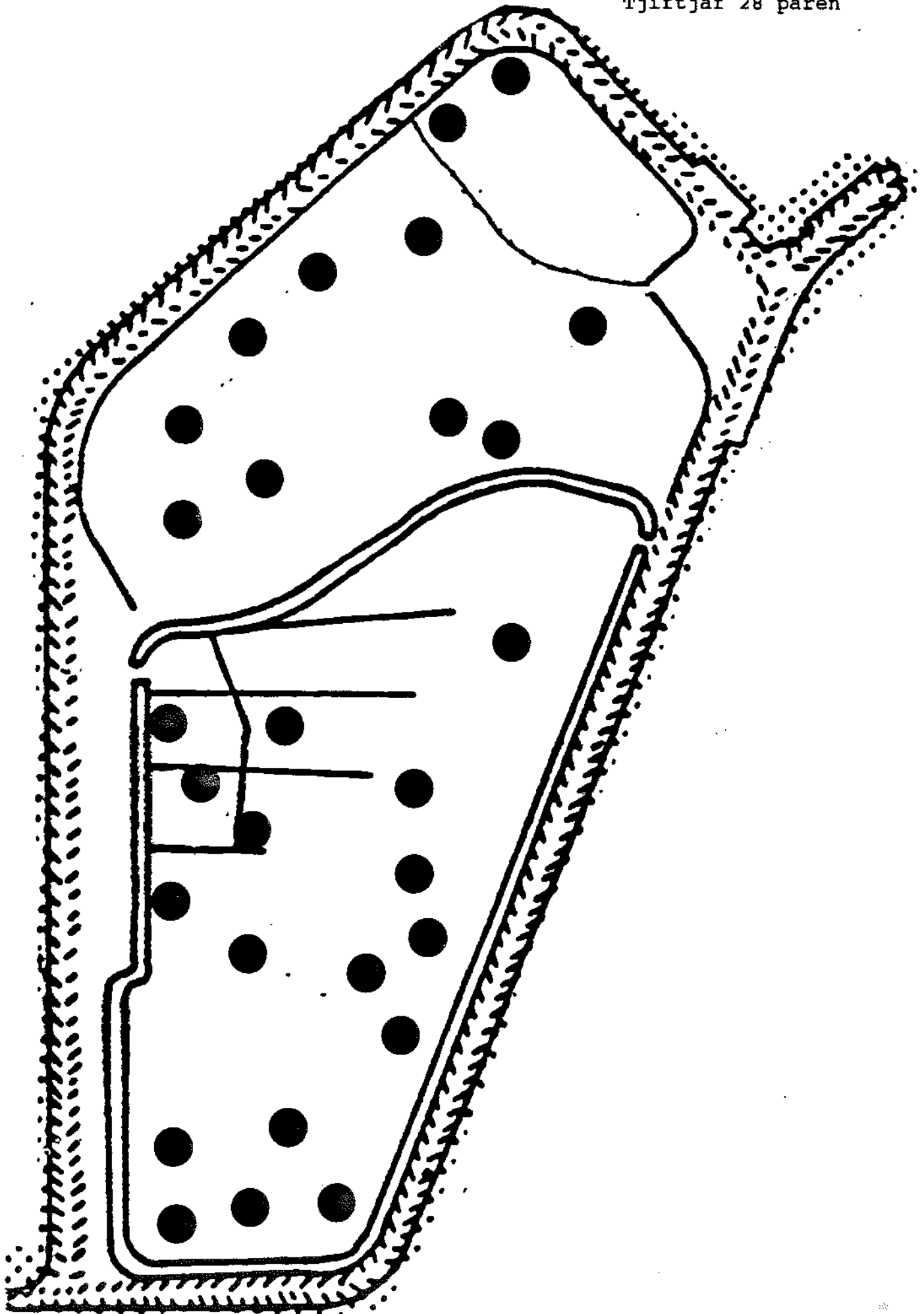

Grauwe vliegenvanger 1 paar

